Leto LVIII. Številka 251. V Ljubljani, v sredo 4. novembra 1925. Cena Din 1·50

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit á 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

SLS in državne potrebe

Voditelj SLS, g. dr. Korošec se nahaja na govorniški turneji po Dalmaciji. Pred dnevi je nastopil v Splitu in govoril kakor znano tudi o mednarodni politiki. Površno se je dotaknil tudi našega notranjega vprašanja omenil, da smo trije narodi, kakor da bi od take pokvarjene modrosti zavisela carina na živino ali kakršnakoli dobrobit slovenskega kmeta. Govoril je mimogrede tudi o drugih vprašanjih, kjer pa se je temeljito spodtaknil, kakor ugotavljajo beograjski listi. Kljub temu, da nima dr. Korošec v Dalmaciji prav nobenih pristašev, je pogumno nadaljeval pot v Dubrovnik, kjer je zopet nabral peščico zaupnih poslušalcev ter jim razkladal to pot našo notranjo politiko.

Govoril je o lanskem Davidovićevem bloku, **ki da je bil na tem, da upelje v našo državo monarhijo angleškega tipa.** S tem je morda hotel dr. Korošec povedati, da ni zadovoljen s sedanjo monarhijo «neangleškega tipa». S programom o angleški monarhiji je tedanja opozicija po zatrdilu dr. Korošca postala državotvorna in dvorska (!). Zavel je nato drug veter. «Radić je v zaporu izdal svoj program in prevzel radikalno politiko. Moja stranka kot največja zastopnica Slovencev in Hrvatska ljudska stranka nista kapitulirali. Tudi večina bivše republikanske hrvatske seljaške stranke ni kapitulirala. Prepričana je, da bo speljala radikale na led. Davidović zavzema sedaj posebno stališče. Naša industrija propada, ker Beograd ne razume takih stvari. Delavstvo in seljaštvo gineta. Z ljudsko prosveto gre navzdol. Protikatoliška politika v šolah nas ne uniči (**kje pa vidi dr. Korošec «protikatoliško politiko? Ali je morda protikatoliška politika že samo dejstvo, da v šoli ne komandira več SLS? Osebnosti vendar ne smejo igrati take vloge prosvetni politiki, kjer gre za načela? Kje je v naši prosvetni politiki protikatoliški pravec, saj je za vso državo ena in ista!!**). S srbsko cerkvijo moramo stopiti v najtesnejše odnošaje. **Milijoni iz papeževe blagajne** romajo v Rusijo za propagando pomirjenja med Katoliško in pravoslavno cerkvijo. Taka je politika našega verskega poglavarja in tudi naša (?). **Radikalna stranka je balast za državo. Naš parlament ni za nič. V vseh klubih je prav malo ljudi, ki se razumejo na politiko in ki bi upoštevali državne potrebe.**

Nato je g. Korošec povedal, da je zadovoljen, da kralj še ni otvoril parlamenta, ki je bil izvoljen dne 8. februarja, dasi bi bil to lahko storil že dvakrat. Dr. Korošec je prepričan, da radikali ne dobe mandata za volitve, nego da bo nove volitve vodila koncentracijska vlada.

Najlepši je brez dvoma tisti del Koroščevega govora, ki pravi, da je v parlamentarnih klubih prav malo sposobnih politikov in posebno še takih politikov, ki bi poznavali državne potrebe. Zdi se, kakor da je pri tem obsenčilo dr. Korošca samospoznanje in da je v duhu pogledal nazaj na delovanje svoje stranke in svojih klubov v zadnjih šestih letih ter s trpkim občutkom v srcu priznal, da je njegov klub razpolagal s prav slabimi politiki in še slabšimi voditelji, s takimi namreč, ki so državi stalno odrekali vse potrebščine, ker zanje niso imeli nobenega razumevanja.

Gornji dr. Koroščev stavek pa se ne nanaša samo na osebe in voditelje SLS, marveč se tiče tudi njene politike. **Ali je mari to, kar je delala v zadnjih šestih letih SLS — razumevanje državnih potreb?** Ali so bile konspiracije proti ustavi, ali so bili vsi mogoči opozicijonalni bloki, katerim je kumoval dr. Korošec, morda — spoznavanje državnih potreb? **Koliko nepotrebnih političnih raziburjenj je prestal naš parlament, mesto da se je posvetil — spoznavanju državnih potreb in aktivnemu delu za dobrobit naše industrije, delavstva in kmetijstva, za kar se dr. Korošec v svojem govoru tako toplo zavzema, dasi je bila SLS tista, ki je tako aktivno delo s svojimi državnopravnimi, sebično strankarskimi, avtonomističnimi formulami dosledno zadrževala in uničevala.**

Če velja za katero stranko, da ni razumela državnih potreb, da je stalno rovarila proti zdravemu napredku, da vsled tega tudi ni razpolagala s sposobnimi politiki in voditelji, **tedaj velja to za SLS** poleg Radićeve seve, s katero jo je družila ravno ta negativistična skupnost.

Vse delovanje SLS zadnjih pet, šest let je samo ena, sklenjena veriga, ki potrjuje dr. Koroščev izrek o pomanjkanju politikov v SLS, ki bi poznavali potrebe države, pa tudi naroda in še posebej slovenskega ljudstva.

Dr. Korošec ni mogel svoji stranki na potu k izpreobrnjenju in pameti dati boljšega nasveta, kakor da začne spoznavati državne potrebe. Z lekcijami svoji stranki je dr. Korošec začel že v Splitu, nadaljeval je v Dubrovniku. Škoda, da se tamkaj konča Dalmacija, ker bi sicer govoril še kje drugje o drugih napakah SLS.

Res ni hujše obsodbe za stranko, kakor če trdimo, da ne razpolaga z dobrimi, sposobnimi politiki in s politiki, ki poznajo narodne potrebe. Taka stranka je bila vsekakor SLS, ki je iz sebičnih strankarskih interesov vodila neprestano negativistično politiko, omejujoč se na strankarsko orijentirano avtonomistično satrapijo Slovenije.

Pred važnimi spremembami v vladi RR

Seja ministrskega sveta na dvoru. — Nove dvanajstine. — Sedanja politična situacija nevzdržna. — Rekonstrukcija ali demisija vlade.

— **Beograd, 3. novembra.** (Izv.) Radićevi agentje v Beogradu dnevno razpravljajo edino le vprašanje o imenovanju Stepana Radića za ministra. To zadevo radičevsko časopisje na dolgo in obsežno razlaga in utemeljuje potrebo, da Radić stopi v vlado.

Drugače v javnosti ni posebnih dogodkov. Danes dopoldne so se politiki zelo zanimali za sejo ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom. Ta seja je bila na dvoru ter je trajala nad dve uri. Prisotni so bili vsi ministri, tudi vojni minister. **Ministrski predsednk Nikola Pašić je poročal o notranjepolitični situaciji, nadalje je predložil poročilo o zunanjepolitičnih dogodkih in načrt konkordata in navodila za obnovitev konkordatskih pogajanj z Vatikanom. Ministrski svet je nato razpravljal o prosvetni politiki ter je prišel končno na dnevni red seje invalidski zakon.**

V finančnem ministrstvu pripravljajo nove dvanajstine, kakor smo že včeraj kratko omenili. Dvanajstine bodo obsegale štiri mesece, ker je sedaj jasno in gotovo, da iz parlamentarno tehničnih ozirov ni mogoče spraviti proračuna do 1. januarja pod streho. Vlada bo torej v finančni politiki še nadalje uporabljala sistem dvanajstin.

Danes dopoldne so se v političnih krogih razširile več ali manj senzacijonalne vesti o važnih spremembah v vodstvu državnih poslov. Vaš dopisnik je o tem obveščen iz vrst dobro informirane radikalne skupine. Ti krogi poudarjajo, **da je postala sedanja situacija jako težka.** Ni izključeno, da pride v najkrajšem času do zelo važnih in velikih zapletljajev. Govori se celo, da je Pašić vsled neizravnanih konfliktov v radikalskem klubu ozlovoljen in utrujen in da ni izključeno, **da kratkem predloži demisijo celokupne vlade. Splošno je opažati v radikalnih krogih veliko nervoznost in napetost.** Ministrski predsednik Nikola Pašić se neprestano posvetuje z uglednimi svojimi somišljeniki zlasti z Ljubo Živkovičem. Razširila se je danes celo govorica, da se namerava ministrski predsednik Pašić popolnoma umakniti v privatno življenje in prepustiti vodstvo državnih poslov drugi osebi.

Te vesti je sicer treba sprejeti z največjo rezervo, vsekakor izgleda, da se nahajamo pred važnimi dogodki in izpremembami. Značilne so tudi vesti, ki jih razširja današnje »Vreme«. Radikalni list trdi, da vstopita v vlado Ljuba Jovanović in Ljuba Živković, prvi kot notranji minister, drugi kot pravosodni. Boža Maksimović naj bi prevzel kak drug resor. — Kot predsednik radikalnega kluba se navaja Marko Trifković. Za slučaj, da Radič prevzame ministrstvo javnih del, ima prevzeti Nikola Uzunović prometno ministrstvo. Radikal Velja Popović pa ima postati naslednik trgovinskega ministra dr. Krajača.

Grška še ni zadovoljna

Razpust makedonskega odbora. — Grška in bolgarska vlada.

— **Beograd, 3. novembra.** (Izv.) Po poročilih iz Aten je general Zafirin izjavil zastopnikom tiska, **da še ni smatrati grško-bolgarskega spora za končanega, čeprav se je grška vojska uamknila na svoje ozemlje. Spor med Bolgarsko in Grško bo trajal dalje, dokler bo bolgarska vlada na svoji meji podpirala komatiške čete. Nevarnost za nove spopade med Bolgarsko in Grško bo obstojala tako dolgo, dokler ne bo razgnan makedonski komite in to se lahko pričakuje šele takrat, ko pade današnja bolgarska vlada, ki oficijelno podpira makedonski odbor.**

Službena Bolgarija je sprejela pogoje ki jih je pripravljena tudi izpolniti, toda pri tem jo bo zelo oviral makedonski odbor. Za vsak slučaj je Grška ukrenila vse potrebno, da se upoštevajo njene zahteve. Grška vlada je po mnenju tega generala ukrenila vse, da se v kali zaduši vsako gibanje makedonskih odborov.

MEDNARODNA KOMISIJA PREISKUJE GRŠKO KRIVDO

— **Sofija, 2. oktobra.** (B.) Posebna mednarodna komisija ki ima nalogo priskovati grško-bolgarski spor, je na licu mesta ugotovila dejanski položaj ter si ogledala grški vandalizem, ki so ga grške čete izvajale v nekaterih bolgarskih vaseh. Komisija je posetila vasi Dolnjo Spančevo, Pipernico, Lahovo itd. V Spančevu so vse žitne shrambe prazne. Od vsega prebivalstva, ki je pobegnilo, je ostala v vasi samo neka starka. Lahovo je bilo popolnoma oplenjeno, žitne shrambe in kozolci so izpraznjeni, šola je zelo poškodovana. Neki grški oficir je posilil 15 letno dekletce. Njeno mater so dvakrat polili s petrolejem in so ji grozili, da jo živo sežgo, če jim ne izroči denarja. Najpreje je dala grškim vojakom 38 turških liber in 2 napoleona. Pozneje so ji vzeli še 40 liber in 240 bolgarskih levov. Sedem hiš v tej vasi je bilo popolnoma porušenih. Ubiti vaščani so ležali na sredi ceste. Ista usoda je doletela tudi vas Pibernico, ki je ena najbogatejših. Vse hiše so bile oplenjene, shrambe izpraznjene, tobak odnešen, olje razlito in med pometan na cesto. Kmetica Todorova, mati dveh otrok, ki ni mogla pravočasno pobegniti, je bila po grškem oficirju posiljena.

Delegati Rdečega križa, ki so posetili in pregledali opustošene vasi, javljajo, da je prebivalstvo popolnoma obupano in zbegano. Od 800 rodbinam je ostalo 600 rodbinam samo to, kar so imele na sebi. Vsem je potrebna nujna pomoč.

Imenovanje češkoslovaškega poslanika za Dunaj

— **Praga, 2. novembra.** Diplomatični krogi zatrjujejo, da bo v kratkem imenovan novi češkoslovaški poslanik za Dunaj. Odkar je bil dr. Krofta prestavljen kot poslanik v Berlin, je bilo dunajsko mesto nezasedeno. Kakor trde, prideta resno v poštev za to diplomatično velevažno mesto dva kandidata in sicer, poslanik Češkoslovaške republike pri Vatikanu Edvard Palier, ki je bil odpoklican radi znane afere s papeškim nuncijem Marmaggijem in češkoslovaški poslanik v Budimpešti Hugon Vavrečka. Palier je bil do izbruha svetovne vojne član kasacijskega sodišča na Dunaju, med vojno vojaški avditor. Dalj časa je bil po polomu član reparacijske komisije. Hugon Tavrečka je po poklicu diplomirani inženjer in se je žurnalistično udejstvoval. Pred vojno je bil gospodarski urednik brnskih »Lidovih Noviny«, po polomu je vstopil v konzularno službo in je bil nekaj časa v Trstu.

GUVERNER ČEŠKOSLOVAŠKE NARODNE BANKE

— **Praga, 2. novembra.** (Izv.) »Lidove Noviny« javljajo, da bo imenovan višji ravnatelj pražke mestne hranilnice dr. Vaclav Pospišil za guvernerja češkoslovaške Narodne banke.

BORBA Z BLAZNIKOM V ZRAKU

— **Praga, 2. novembra.** (Izv.) Današnji listi zelo obširno opisujejo smrtno nevarno borbo z blaznikom v zraku. Na poletu iz Košic v Prago, na kateri progi je redna zračno - prometna služba, je včeraj v aeroplanu zblaznel neki potnik ter se vrgel na pilota. Pilot Hvastil ni izgubil duha prisotnosti, marveč se je začel braniti. Z eno roko je krmaril, z drugo pa je prijel blaznika s tako silo za vrat, da se ni mogel dalje ganiti. Z višine 200 m je nato na polju pri neki slovaški vasi srečno pristal na tla, ne da bi se poškodoval. Blaznika so izročili orožnikom, ki so ga odpeljali v umobolnico.

Amnestija vojaških beguncev

Vsi vojaški obvezanci - begunci so oproščeni kazni, če se do dne 1. januarja 1926. javijo. — Kralj je podpisal amnestijski ukaz.

— *Beograd*, 3. novembra (Izv.) Nj. Vel. kralj Aleksander je včeraj sprejel v daljši avdijenci vojnega ministra armijskega generala Dušana Trifunovića. Kakor zatrjujejo, je kralj podpisal ukaz o amnestiji vojnih beguncev. Avdijenca vojnega ministra je trajala dalj časa.

Po najnovejšem ukazu o amnestiji so oproščeni vsake kazni vsi oni vojaški begunci, ki se do 1. januarja 1926. prostovoljno javijo pri pristojni vojaški oblasti. Amnestijski ukaz se zlasti nanaša na mnogoštevilne vojaške begunce, ki so bili zaslepljeni po svoječasni Radićevi protivojaški propagandi. — Takih beguncev je približno 15.000.

LOCARNSKI SPORAZUM IN HINDENBURG

— **Berlin, 3. novembra.** Nemško nacijonalni »Der Tag« javlja, da je predsednik nemške republike maršal Hindenburg povodom izstopa nemško-nacijonalnih ministrov iz vlade resno razmišljal o svoji demisiji.

SMRT ZAGREBŠKEGA INDUSTRIJCA

— *Zagreb*, 3. novembra. (Izv.) Danes ob 5. zjutraj je umrl zadet od srčne kapi Rudolf Pilepič, veleindustrijec v vinom in predsednik Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Bil je dalj časa tudi član mestnega sveta in večletni predsednik pevskega društva «Kolo».

VARNOSTNA POGODBA BALKANSKIH DRŽAV.

— *Beograd*, 3. novembra. (Izv.) Po poročilih iz Aten je grška vlada znova sprožila razpravo o varnostni pogodbi, ki naj bi jo sklenile balkanske države. Pangalos zelo izčrpno razpravlja o tem načrtu z grškim zunanjim ministrom. Po poročilih iz Pariza sta Anglija in Francija zelo naklonjeni takemu načrtu. Balkanske države naj bi prostovoljno in z dobro voljo sklenile tako pogodbo brez zunanjega pritiska velesil. Francoski zunanji minister Briand je med drugim tudi omenil, da je brezpogojno potrebno razgnati makedonske komitaše in če je to odvisno od padca bolgarske vlade, mora tudi odstop vlade slediti. Zunanji minister Briand se je dalje zelo pohvalno izrazil o korektnem zadržanju Jugoslavije v grško-bolgarskem sporu.

MUSSOLINI IN ITALIJANSKI FAŠISTI

— **Trst, 3. novembra.** Iz Rima javljajo, **da je imel Mussolini na kongresu italijanskih fašistov iz inozemstva daljši govor, v katerem je navajal dolžnosti inozemskih fašistov. Inozemski fašisti imajo spoštovati zakone države, v kateri bivajo. Vsak can imajo dajati vzgled spoštovanja do teh zakonov. 2. Fašisti se nimajo vmešavati v notranje zadeve države, v kateri bivajo. 3. Fašisti ne smejo izzivati sporov v italijanski koloniji, marveč vedno take spore izravnavati. 6. Fašisti morajo spoštovati zastopnika Italije v inozemstvu. 5. Fašisti morajo braniti italijansko kulturo, italijansko preteklost in sedanjost. 6. Fašisti morajo podpirati podpore potrebne Italijane v inozemstvu. Če bodo fašisti spolnjevali te dolžnosti, potem pridobe povsod med drugimi narodi simpatije za Italijo in italijanski narod.**

SLOVESNOSTI OB TRETJELETNICI FAŠISTOVSKE VLADE

— **Rim, 1. novembra.** Tretjeletnica fašistovskega pohoda v Rim in obstoja Mussolinijeve vlade je bila povsod proslavljena na najsijajnejši način in v Rimu s pravim pompom. Velikanske množice ljudstva so se valile že v zgodnjih urah po ulicah. Na trgu »Piazza di Popolo« se je zbralo nad 200.000 ljudi z zastavami ter se poklonilo ena grob neznanega junaka. Povsod je vladalo največje navdušenje za Mussolinija, kateremu so ljudske množice povsod prirejale ovacije, kjerkoli se je pojavil. Mussolini je imel na več krajih govore, v katerih je naglašal, da je fašizem popolnoma zmagovit in da komunizem leži strt na tleh. Nad 200 aeroplanov je ves čas slovesnosti krožilo nad mestom. V gledališču Costanca je bila največja slovesnost, kateri so prisostvovali vsi člani vlade in razni fašistovski prvaki. Tajnik fašistovske stranke Farinacci je predaval o pomenu in delu fašizma. Med drugim je omenil: Oči celega sveta so obrnjene v Italijo, ki ji vlada Mussolini. Zasluga fašizma je, da je Italija edina država, ki je v kratkem času prebolela povojno težko krizo. Protifašistovska internacijonala se je razbila ob sili fašizma.

Borzna poročila

Ljubljanska borza

LES.

Bukova drva suha 1 m d. do 10% okroglic frc. Postojna, 2 vag. 25, 25; Bukova drva frc. nakl. po. 1 vag. 21.50, 21.50; bukovi hlodi na tanjšem koncu od 30 cm napr. od 4 m napr. lepi ravni, zdravi, sveži z 15% od 2.50—3.90 m frc. vag. Postojna trs. —, 375;; jelove deske parai. 20, 26, 30, 42, 52, 4 m od 16 cm napr. —, 550; jelove deske, konične kakor zgoraj —, 475; letve 20/42, 26/42, 26/52, 32/52, 4 m in tudi krajše —, 480; remeljni 50/80, 80/80, 70/70, 90/90, 100/100 4 m —, 550; trami monte frc. vag. nakl. p. —, 277.50.

ŽITNI TRG.

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 260; pšenica nova fco. prekm. postaja, blago 275; koruza, nova, prompt. gar. zdrava do Ljubljane ali Postojne, sremska postaja, blago 130; koruza stara par. Ljubljana, blago 212.50; koruza nova sušena, par. sremska postaja, blago 160; koruza, medjim., fco. Čakovec, blago 175; koruza umetno sušena, fco. slav. postaja, 1 vag., denar 160, blago 160, zaključki 160; koruza, umetno sušena, par. Postojna, blago 205; koruza stara, par. Postojna, blago 232; koruza nova, kval. gar. do Ljubljane, fco. Novi Sad, blago 117.50; koruza stara fco. ban. postaja, blago 177.50; ajda medjim. par. Ljubljana, blago 275; ajda nova, fco. prekm. postaja, blago 270; otrobi pšenični, drobni, fco. medjimurska postaja, blago145; otrobi drobni, par. Postojna, blago 170; proso lepo rumenozrnato fco. prekm. postaja, blago 220; rž nova, fco. prekm. postaja, blago 210; oves fco. slavonska postaja, blago 170; fižol bel, ban. 2% pr. fco. ban. p., blago 215; fižol bel ban. 2% v vrečah, b/n, par. Postojna, blago 285; fižol rumen 2% par. Postojna, blago 270; krompir bel fco. prekm. postaja, blago 76.50; krompir štaj. fco. štajerska postaja, blago 80; kostanj, jed., fco. štaj. postaja, blago 300; laneno seme fco. Ljubljana, denar 500; laneno olje, fco. Ljubljana, denar 1650; jožice zlate fco. nakl. post. denar 250; seno, sladko, stisnjeno, fco. štaj. postaja, blago 80; seno kislo stisnjeno, fco. štaj. postaja, blago 60.

2½% drž. renta za vojno škodo 337 Celjska posojilnica d. d. 204; Merkantilna banka 102; Prva hrvatska štedionica 970; Kreditni zavod 185; Strojne tovarne in livarne 121; Nihag d. d. 40; Združene papirnice 127, Stavbena družba d. d. Ljubljana 110; 4½% kom. zad. dež. bke. 22; 4½% zast. l. kr. dež. bke. 22.

Zagrebška borza

Dne 3. novembra. — Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 10.859—10.939, Praga 166.625—168.625, Pariz 233—237, Newyork 56.165—56.765, London 272.85—274.85, Trst 222.40—224.80, Berlin 13.40—13.50, Dunaj 791.70—801.70. — Valute: dolar 55.45 do 56.05.

EFEKTI

7% invest. posojilo 1921 76—80; 2½% drž. rente za ratnu štetu 317—324, 310—316; Ljubljanska kreditna 220; Hrv. eskomptna banka 125—125.75; Kreditna banka, Zagreb 131—134; Hipotekarna banka 71.50—72; Jugobanka 109—110; Praštediona 960—975; Slavenska banka 49—50; Eksplatacija 51.50 do 53; Drava d. d. Osijek 250; Šečerana, Osijek 505; Isis d. d. 62—65; Nihag 40; Gutman 400; Slaveks 140—145; Slavonija 46 do 48; Trboveljska 330—340; Union, paromlin 440; Vevče 120; Agraria 47—49.

Inozemske borze

— *Curih*, 3. novembra. Borza: Beograd 9.20, Pariz 21.45, London 25.1425, Newyork 518.75, Milan 20.45, Praga 15.375, Dunaj 73.15.

— *Trst*, 3. novembra. Predborza: Beograd 44.70—44.80, Pariz 105.50—106, London 122.20—122.40, Newyork 25.20—25.25, Praga 74.50—74.75, Curih 486—488, Dunaj 350 do 360.

Kriza evropske kulture

Uspeli Spenglerjeve knjige »Der Untergang des Abendlandes« je v prvi vrsti posledica dejstva, da se je pojavilo to delo v času težke duhovne, moralne in gmotne krize na evropskem zapadu. Svetovna vojna je bila velika kriza evropske kulture. Splošni nered in kaos se je pa še bolj povečal po vojni. V trenotku, ko je dosegel napor evropskih narodov vrhunec — l. 1917 — in ko so se že mnogi vpraševali, kje tiči vzrok te podivjanosti in splošnega klanja, v onih usodnih časih, ko so mnogi odlični možje iskali v labirintu svojega razuma odgovora na vprašanje »zakaj« in ko smo stali že vsi pred obličjem smrti, je padla Spenglerjeva knjiga med evropske narode kot strela z jasnega neba za ene in kot razodetje za druge. Takoj je nastal hud prepir. Nekateri so Spenglerja preklinjali, drugi hvalili in povzdigovali. Čez noč je postal avtor središče javnega zanimanja, njegovo ime je šlo od ust do ust. Med bojno vihro si je resnica polagoma ugladila pot, stopila je v akademije, v kabinete učenjakov, pisateljev in filozofov in slednjič je postalo tudi širšim slojem zlateljev jasno, da gre za serijozno zgodovinsko delo, za ženijalno odkritje, ki zasluži splošno pozornost. In res so Spenglerju vsaj deloma že priznane zasluge. Danes govorimo o pristaših njegove teorije prav tako, kakor o pristaših Kantove ali Heglove življenjske filozofije. Mnogi sicer očitajo avtorju slučajne in pri tako ogromnem delu neizogibne napake, vendar pa v isti sapi hočeš nočeš priznavajo, da je v morfoloških zakonih, na katerih je avtor zasnoval svojo razpravo o zgodovinskih dogodkih, mnogo nepobitne resnice.

Minula so leta, toda problemi, ki se jih je dotaknil Osvald Spengler, so še vedno predmet splošnega zanimanja. Zanimivo je, da se uveljavljajo njegove metode z velikim uspehom tudi na drugih znanstvenih poljih. To je nov dokaz, da Spenglerjevo delo igra in bo igralo v zgodovini človeštva zelo važno vlogo. Spengler je kljub svoji negaciji evropske civilizacije optimist. Njegov duh vidi namreč za predstoječim poginom zapadne civilizacije novo življenje.

V naslednjem hočemo spregovoriti kratko o evropski krizi iz čisto posebnega vidika. Današnji položaj Evrope je namreč v tesni zvezi s staro mitologijo. Govoriti o smrti ni posebno prijetno, osobito če jo napovedujemo celim narodom odnosno njihovi civilizaciji. Tudi nam je neprijetno poslušati preroške besede o tragediji evropske kulture, in sicer zato, ker smo sodobniki, deca te civilizacije. Njen pogin bi zadel torej tudi nas. Toda naj bo še tako neprijetna resnica — pogin je neizogiben. Kot ljudje, ki živimo od danes do jutri in ki vidimo samo to, kar je neposredno pred našim nosom, pa nismo sposobni videti in spoznati, da nam preti pogin. Vsi vemo, da mora vsako živo bitje prej ali slej umreti. Toda v danem slučaju zavzema groza strahotne dimenzije. Naše življenje je polno smrtnega strahu, ki nam stoji za petami od rojstva do smrti in po pravici smemo reči, da ne živimo, pač pa životarimo. Edino vprašanje, ki more človeka še zanimati, je: kje za Boga je izhod iz tega kaosa, kako najti pot k rešitvi? Žal si pretežna večina ljudi naše dobe ne zna pomagati drugače kakor s potencirano gonjo za gmotnim blagostanjem in s popolnim zanemarjanjem vsega, kar ni v zvezi s »kšeftom« in kar ne obeta takojšnjega dobička. Ti ljudje životarijo tja v en dan brez cilja upanja in ljubezni do bližnjega. Vzrokov je vse polno. Kaj pa posledice? Na to vprašanje bo odgovorila usoda, ki že visi nad glavo evropskih narodov.

Zasluga nemškega filozofa Spenglerja je v tem, da je jasno in nedvomno napovedal pogin evropske kulture. On je med učenjaki prvi, ki je poskusil prorokovati zgodovino. Temelj njegove filozofske koncepcije tvori matematika kot najbolj točna realna in eksakna veda. Deset let je zbiral znanstveno gradivo, deset let je pisal svoje epohalno delo, deset let je črpal najboljše, kar je ustvaril človeški razum na polju matematike, arheologije, zgodovine, prirodoznanstva, filozofije, literature, umetnosti in glasbe. Deset let je razmišljal in primerjal v laboratoriju svojega razuma različne pojave človeškega življenja na zemlji. Končno je napravil morfološki značaj svetovne zgodovine in prišel do zaključka, da je Evropa danes v štadiju svojega razpada. Ni sile, ki bi spremenila potek zgodovinskih dogodkov. Oni se razvijajo po strogo opredeljenih morfoloških zakonih rojstva, procvita in smrti. To ni pesimizem, marveč gola resnica; to ni obup, marveč naša usoda; to ni naključje, marveč naravni zakon.

Težko in neprijetno je človeku, če ima pred seboj že napovedano življenjsko pot. Mnogi bi zblazneli, če bi vedeli, kaj jim obeta jutrišnji dan. Človeškega življenja ne vodi volja, temveč slepo naključje, slučaj. Niti poedinci, niti celi narodi, niti človeštvo kot skupnost vseh ljudi na zemlji ne more kljubovati naravnim zakonom. In vendar poznamo mnogo prirodnih zakonov, mnogo prirodnih sil je človeški um že ukrotil. Ironija je popolna, smeh zaslepljenega človeštva postane demonski. K vragu z vsem, kar obeta bodočnost! Hočemo živeti tako, kakor sami hočemo! Tako si mislijo ljudje in nadaljujejo strmoglavo pot v lastno pogubo. Življenje sodobne človeške družbe je obenem njen smrtni ples. Povsod, kamor pogledamo, se odpirajo brezna. Duh je mrtev — in ta smrt je triumf materijalizma. Kultura se je spremenila v civilizacijo.

Bistvo vsake kulture je hegemonija duha nad materijo, bistvo vsake civilizacije je pa hegemonija materije nad duhom. Pred nami se odkriva tragedija Evrope. Človek se korak za korakom umika živali, duh se umika materiji. Nedvomno traja ta proces že več stoletij, toda mi, deca te civilizacije, lahko pogledamo resnici naravnost v oči. Vse naše mišljenje in delovanje je materijalizirano. Upanje se je umaknilo obupu, povsod je zavladala sebičnost.

Ljubezen je samo še gonja za telesnimi nasladami. Kje najdete človeka, ki bi nesebično ljubil svojega bližnjega? Vsi ljubijo samo sebe. Vsak človek živi zase in išče bližnjega samo tedaj, če ga lahko izkoristi v svoje namene. Ker smo pretrgali vezi s človekom, življenjem in svetom, smo sami in nesrečni. Naš smeh ni več iskren, marveč vedno in povsod prisiljen. Kje smo, kdo smo in zakaj smo? Odgovor se glasi: na zemlji, iz zemlje in za zemljo. Prišli smo tako daleč, da o duhovnem življenju sploh ne moremo več govoriti. Kdor pa še ni gluh za vzvišene ideje, se mu posmehujemo. Lepoto smo onečastili, resnico opljuvali, naše carstvo je laž, naši svetovalci vsi demoni tega sveta. V opojnosti iščemo pozabe, v pozabi miru, v miru sreče. Vse zaman. Kaj je bistvo našega življenja? Zabave, razvrat, naslade, gonja za denarjem.

Ta splošna dekadenca se čedalje bolj zajeda v korenine zdrave človeške družbe. Tu in tam se sicer oglašajo preroki, kakor Dostojevskij, ki svare človeštvo, toda njihovi opomini so glas vpijočega v puščavi. Demoralizacija naše družbe se bliža vrhuncu in to je najboljši dokaz, da stojimo pred velikimi dogodki. Zgodovina nas uči, da je sledil demoralizaciji vedno pogin narodov.

Politične vesti

= *Dr. Korošec na agitaciji.* Dr. Korošec potuje sedaj po Dalmaciji in prireja tam shode. Bil je v Splitu, v Imotskem in v nedeljo je govoril tudi v Dubrovniku. Kakor se zdi, smatra Dalmacijo za najugodnejši teren, da uveljavi ondi svojo politiko. Vse kakor zasleduje posebne namene, ker bi se sicer ne odpravil osebno na agitacijo, ki jo je doslej vselej prepuščal drugim, podrejenim svojim pomočnikom. Pa ne da bi čutil, da se mu v Sloveniji že majó tla pod nogami, in da zato išče drugod terena, kjer bi mogel nadomestiti izgube, s katerimi računa med Slovenci?! Naj bo stvar že taka ali drugačna, zanimivo je vsekakor, da roma Korošec sedaj od mesta do mesta po Dalmaciji, tisti Korošec, ki sedi leto in dan v Beogradu in se jedva enkrat ali dvakrat na leto odloči, da se pokaže od obličja do obličja svojim «vernikom» v Sloveniji!

= *Občinske volitve v Gospicu.* V nedeljo so se vršile v Gospiču občinske volitve. Samostojni demokrati so z ozirom na nezakonitosti, ki so se vršile v volilnih pripravah, izdali na svoje volilce poziv, naj se volitev vzdrže. Napovedali so, da se bodo pritožili proti nezakonitosti volitev, za katere je bilo določeno javno glasovanje. Volitev se je udeležilo komaj 49 % volilcev. Glasovalo jih je od 713 samo 350, ki so bili odvisni od gotovih faktorjev ter so se morali volitev udeležiti radi javnega glasovanja. V mestu je zato zmagala radićevsko-radikalna lista, ki je dobila 8 mandatov, in sicer radićevci 6, radikali pa 2. Glasovanja so se vzdržali samostojni demokrati, zajedničarji in davidovićevci. V Divoselu in Čitluku so zmagali samostojni demokrati, ker za vasi, ki spadajo pod gospiško občino, ni bila proglašena abstinenca. V teh dveh vaseh niso dobili radićevci in radikali niti enega mandata. V Divoselu so dobili samostojni demokrati 5 mandatov, v Čitluku pa 2. V Ličkem Novem in Lipah so dobili večino glasov radićevci. Z ozirom na ta izid volitev imajo sedaj v občinskem svetu Gospića radićevci 15, radikali 2, samostojni demokrati pa 7 članov.

Prosveta

— **Mednarodno književno in umetnostno udruženje.** Te dni je pozvalo Mednarodno umetnostno in književno udruženje v Parizu naše književnike in umetnike, da ustanove jugoslovensko sekcijo. Namen udruženja v Parizu, ki obstoja že nad 50 let in kojega ustanovitelj je slavni francoski pisatelj Viktor Hugo, je ščititi duševno lastnino kot najsvetejše lastninsko pravo. Udruženje prireja vsako leto kongres v raznih evropskih mestih. Na intervencijo tega udruženja je prišlo na pr. do znane bernske konvencije, ki je prva odobrila mednarodno zaščito avtorskih pravic. Istotako je to udruženje doseglo, da se v raznih državah že danes ščiti avtorsko pravo. Poziv prihaja ravno v času, ko se pripravlja tudi v umetnostnem odelenju našega prosvetnega ministrstva zakon o avtorskih pravicah. Srbija doslej ni imela takega zakona. Dasi obstojajo gotovi ugovori proti takemu zakonu, bo isti vendar pospešil, da se tudi na tem polju naša država pridruži modernim in kulturnim državam in da se v naši državi zaščiti avtorska lastnina. O ustanovitvi jugoslovenske sekcije gornjega udruženja se bo razpravljalo 5. novembra v Zagrebu in sicer na poziv zagrebškega Udruženja hrvatskih književnikov. V slučaju, da se sprejme misel ustanovitve sekcije, se na tem sestanku izvoli uprava jugoslovenske sekcije in se imenujejo jugoslovenski zastopniki v Parizu. Na konferenci v Zagrebu se bo spregovorilo tudi o avtorskem pravu, kakor ga namerava zaščititi od našega prosvetnega ministrstva izdelani zakonski načrt.

— **Premijera vesele historije,** ki priposeduje zabavno dogodivščino »Krpana mlajšega, bo v sredo dne 4. t. m. v ljubljanskem dramskem gledališču ob 8. uri zvečer. Njen avtor je najboljši sedanji slovenski humorist Fran Milčinski, ki je znan gledališkemu občinstvu poleg drugega po svoji izvrstno uspeli pravljični igri »Mogočni prstan«. Prizorišče »Krpana mlajšega« je deloma Sv. Trojica na Dolenjskem, deloma stari cesarski Dunaj. Igra bo razveseljevala tako mladino kakor odrasle. Izrežiral in insceniral jo je g. Šest, sodelujejo pa: Jerica — Balatkova, cesarica — Wintrova, princesa Mara — M. Danilova, Martinče Krpan — Cesar, župan Hlača — Plut, birič Silvester — Košič, srenjski mož Urh — Smerkolj, cesar — Rogoz, prnc Frice — Sancin, minister — Kralj, strežaj Tomaž — Jerman, silni Kosobrin — Osipović, Branko, njegov pobratim — Drenovec.

— **Premijera Milčinskega nove, izvirne igre** bo v sredo, 4. t. m. ob 20. zvečer v ljubljanskem dramskem gledališču, na kar vso mlado in staro gledališko publiko, ki se hoče prijetno zabavati, vnovič opozarjamo. Naš priljubljeni humorist g. Fridolin Žolna opisuje v tej novi pravljični igri vnuka slavnega Krpana na sebi lasten vesel način. Kratkočasni zgodbi seveda ne manjka tudi satire. Pri premieri bo gospod avtor navzoč.

— **Razstava arhitekture in kiparstva.** V sredo 4. novembra ob 15. popoldne vodstvo v razstavi arhitekture in kiparstva v Jakopičevem paviljnu. Vodi ing. arh. Dragotin Fatur. — V četrtek 5. novembra je razstava zadnji dan odprta.

— *Klavirski koncert pianista Borovskega,* ki se vrši danes zvečer ob osmih v Unionski dvorani, ima na svojem sporedu celo vrsto v prvi vrsti klasičnih klavirskih skladb. Prvo točko koncerta tvori Bachov Preludij in Fuga za orgle. Slavni nemški skladatelj Bach, ki je deloval začetkom 18. stoletja, je napisal znamenito delo «Das wohltemperierte Klavier», ki je še danes edino svoje vrste v vsej svetovni klavirski literaturi. Napisal je pa tudi brez števila skladb za orgle. Nekaj teh orgelskih skladb je predelal slavni klavirski virtuoz in pedagog Busoni za klavir in to z vso virtuozno tehniko. Na našem koncertu se igra Preludij in Fuga v D-duru. Bachu sledi Francoz Rameau, ki je živel v isti dobi v Parizu in katerega prištevajo še danes Francozi k največjim svojim komponistom. Napisal je celo vrsto oper, pa tudi klavirskih in instrumentalnih skladb. V Ljubljani igra Borovski Le rappel des oiseau in pa Tambourin, kakor ga je predelal slavni klavirski vituoz Godovski. V tretji točki je zastopan klasik vseh klasikov s Sonato appassionato. Beethovnove sonate so najdovršenejše skladbe te forme in je vsaka za sebe pravi biser, ki nosi vse znake tega največjega glasbenega veleuma. Izmed Slovanov je zastopan na koncertu Rus Skrjabin ter se igra njegov Impromtu in VI. etuda. Sklepni dve točki sta Lisztovi. Liszt, brez dvoma eden največjih klavirskih virtuozov, ki je napisal veliko skladb najrazličnejšega značaja, poleg tega pa tudi najrazličnejša dela raznih avtorjev priredil za klavir, je zastopan na koncertu s svojo izvirno skladbo Petrarkov sonet in pa s tremi skladbami slavnega italijanskega vijolinskega virtuoza Paganinija, kakor jih je Liszt predelal za klavir. Ta spored in brez dvoma eden najodličnejših pianistov svetovnega slovesa Aleksander Borovski, nam jamčijo za umetniški užitek, ki ga bomo deležni ta večer. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni, občinstvo pa vabimo k posetu. 1885/n

— **Nova javna knjižnica v Osijeku.** Osješki veliki župan dr. Gaj je te dni odpotoval v Beograd in tamkaj na pristojnih mestih posregoval, da se v Osijeku omogoči gradnja velike javne knjižnice s čitalnico, deloma z državno pomočjo. Minister prosvete je obečal podporo.

Justifikacija v Novem mestu

Justifikacija izvršena brez incidenta na dvorišču novomeške jetnišnice. — Zadnja justifikacija pred 25 leti.

— **Novo Mesto**, 3. novembra. (Izv.) Danes točno ob 7. zjutraj je bila izvršena justifikacija radi dvakratnega umora, bigamije in tatvine v smrt na vešalih obsojenega Milana Esapovića, ki se je nazival »Junak iz Like«. Včeraj dopoldne je sodni senat, obstoječ iz predsednika dež. sodnega svetnika Kudra in votantov viš. sod. svet. Kozine in dež. sod. svet. dr. Romiha naznanil obsojencu Esapoviću, da kralj ni uvaževal njegove prošnje za pomiloščenje in da se bo nad njim izvršila smrtna kazen.

Obsojeni Esapović je naznanilo mirno sprejel, bil je vso noč popolnoma miren, ni prav nič spal ter se je ves čas razgovarjal s pazniki, ki so stali pred njegovo samotno celico. Proti jutru je prišel v njegovo celico prota Dimitrije Janković iz Ljubljane ter mu dal zadnja tolažila. Točno ob 7. zjutraj so ga privedli pazniki na dvorišče okrožnega sodišča. Na dvorišču je bilo zbranih okoli 150 oseb, med njimi več orožnikov. Sodni dvor, obstoječ iz predsednika deželnosodnega svetnika Kudra, votantov viš. sod. svet. Kozine in dež. sodnega svetnika Romiha ter državnega pravdnika Barleta je izvršil zadnje po zakonu predpisane formalnosti. Senat je obsojenca izročil v roke krvnika Mausnerja in njegovega pomočnika, ki sta že v nedeljo prispela v Novo Mesto.

Krvnik je obsojenca sprejel v svojo sredo ter ga odvedel k stolcu. Esapović je popolnoma mirno in brez vsake besede stopil k stolcu. Justifikacija je bila izvršena v 12½ minute, na kar je zdravnik dr. Pavli konstatiral nastop smrti. Iz Ljubljane je prispel kot zastopnik viš. drž. pravdništva dvor. svet. dr. Kremžar.

Prota Dimitrije Janković je po končani justifikaciji opravil molitve. Obred je na navzoče napravil globok vtis. S pomočjo kaznjencev je krvnik Mausner pozneje položil truplo obešenca v rakev, na kar so ga pokopali na novomeškem pokopališču.

Milan Esapović je v oktobru lanskega leta izvršil v Vrbinski vasi pri Krškem dvojni roparski umor. Zakonska Verdelj, ki sta bila brez otrok in stara okoli 70 let, sta vzela k sebi za hlapca Milana Esapovića in mu celo obljubila, da ga vzameta za svojega, če jima bo pridno delal. Meseca oktobra sta se zakonska pomenkovala o tem, da vzameta nekaj prihranjenega denarja iz posojilnice za nakup krave. Dvignila sta denar in nato se je denarja polakomnil Esapović ter ju ubil. Oba je potem zakopal na njivi v jami za repo.

Ko so orožniki izvedeli za umor, so našli hišo Verdelovih zaprto, na vratih pa napis: »Draga mojo gospodo! Jaz sem junak iz Like. V r.. me pišite vsi skupa. Stari in stara, oni su u Toplicah pri Cateži, nigdar jih ne bo više doma niti bute znal za njim, a ja idem u Francusku i u Ameriku.« Orožniki so dolgo poizvedovali za ubeglim Esapovićem ter so ga končno izsledili v Zagrebu, kjer se je skrival pod napačnim imenom Josip Klasič. Kljub temu, da je bil oženjen, se je še drugič poročil z neko Marijo Vuljanovićevo.

Zadnja justifikacija v Novem Mestu se je izvršila nad ciganom Simonom Heldom, ki je l. 1899 umoril kmeta Novljana na Krki. Proces proti Simonu Heldu je bil naravnost senzacijonalen. Ko so ga na smrt obsodili, je Simon Held poskusil vse, da bi utekel pred vešali. Bil je zelo prefrigan in noben na smrt obsojeni morilec ni dal toliko opraviti, kakor Simon Held. Dasi je že prišel krvnik Sellinger z Dunaja, da bi izvršil obsodbo, vendar se je Heldu s simuliranjem posrečilo, da je bila justifikacija v zadnjem trenotku odgodena. Sellinger je kmalu na to umrl. Ko je o tem zvedel Held, si je zadovoljno mel roke, rekoč: »No, no i hob ihm doch ans aufigspült, er hot doch müssen früher in Gros beissen ols ich. Svoji usodi vendarle ni utekel. Ko so mu prečitali pred poroto obsodbo, je najpreje izjavil, da se bo »sam obesil« in proti občinstvu je dejal: »Hudiči, le naglejte se me, da boste vsaj siti!« Skušal je v ječi dobiti na skrivaj »samo šest strun iz konjskega repa«, da bi se ž njimi obesil. Teh ni dobil. Zato je začel simulirati bolezen in »kri pljuvati«, da bi tako prišel v bolnico in iz nje v zlato svobodo. Njegova ljubica je mnogokrat prihajala pred jetnišnico ter se ž njim pogovarjala v ciganskem jeziku. Tudi drugi cigani so vedno skušali priti v njegovo bližino in ga osvoboditi. Ko je neki jetnik zvedel, da je bila prošnja za pomiloščenje odbita, je Heldu to pokazal na dvorišču med sprehodom s primerno pantomino, da bo obešen. Cigan se je iz strahu ves bled sesedel in izgubil ves pogum.

Julijska krajina

—j **Collarich pred poroto.** Branitelj dr. Stefani je gledé obtoženega Neffata in De Rossija zvračal vso krivdo na Collaricha. Za tatvino v stanovanju dr. Licausija dela odgovornega Collaricha, ki po nedolžnem vlači v to stvar Neffata in De Rossija, ki nista zagrešila te tatvine. Vsi karakteristični pojavi pri tej tatvini kažejo na Collaricha, ki se je posluževal svojega orodja, v katerem je izvežban. Branitelj napada Collaricha z nenavadno silo in mu očita žrtve. Dr. Poilucci brani nato obtoženega Jurcicha, kateremu se po njegovem mnenju ne more ničesar dokazati. Dr. Poilucci je med drugim izvajal, da so v družbi ljudje, rojeni in pripravljeni celo do žrtvovanja, so pa tudi ljudje, udani vsemu slabemu, pripravljeni izvršiti celo najgrše delikte. Collarich je že eden izmed teh. Za nje je bila narava mačeha, zapuščeni so bili in nikjer niso bili deležni ne materine in ne očetove ljubezni, nikdar niso imeli dobrih svetovalcev. Kakšna je vaša zasluga, porotniki in vaša, javni obtožitelj, ako so vas rodile dobre in poštene matere, ako so vas vodili strogi očetje, in ako ste našli v družbi zavetje med ljudmi, ki so rednega in dobrega življenja! Zasluga je na strani narave, ki vas je negovala od rojstva dalje in torej, kaka je vaša pravica, preklinjati in zavreči Collaricha? Pa če ga že morete preklinjati in metati od sebe, treba, da ga tudi tolažite in pomilujete... Ta izvajanja so vzbudila mnogo pozornosti in opazk.

Proti odebelelosti deluje s kolosalnim uspehom samo
VILFANOV ČAJ
kar priznavajo vsi strokovnjaki — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah — Proizvaja:
Kem. pharm. laboratorij **Mr. D. VILFAN,**
ZAGREB, ILICA 204 1

V. I. Križanovska: 91

V kraljestvu nesmrtnih

— Torej čaka tudi mene enaka nevarnost, ker sem izpil življenjski eliksir? — je vprašal Supramati ves prestrašen.

— Da, če boš živel tako, kakor Narajana. Življenjski eliksir je namreč dvorezen nož. Ta zagonetni sok, ki krepi telo in volio, dobi strašno moč in lahko zbudi sile in zakone, o katerih se ti niti ne sanja. Če se neprestano meša z grobo tvarino, postane zelo nevaren in lahko uniči tistega, kdor ga ni znal ukrotiti.

Ne razumeš še dobro tega, kar sem ti povedala, ker ne poznaš bitij, ki se skrivajo v efirju. Toda spomni se, kaj si videl v starem gradu ob Renu, kjer si v Narajaninem laboratoriju tako nepreviđno udaril po kovinastem disku. Ko je prikazen izginila, si videl, kako se plazijo okrog magičnega kroga na tleh ostudna bitja, ki bi te uničila, če bi ne bil pod zaščito skrivnostne bratovščine nesmrtnih.

Narajana se je zabaval s tem, da je klical take duhove in prirejal z njimi orgije, ki so navadnim zemljanom neznane. V svojem prerokškem duhu sem videla ta ostudna bitja, ki so se hranila z njegovo mogočno življenjsko silo in ga mamila v vrtinec zločinskega življenja.

V kaki prazni dvorani svojega dvorca je često zbiral družbo mrtvih. Včasih se je napotil ponoči s prirojenim cinizmom tudi na kako osamljeno pokopališče. Tam je prižgal v trinožniku kadilo, pomešano s kapljico skrivnostne tekočine, in se naslajal pri pogledu na strahotna bitja, ki so vstajala iz grobov. Ta bitja so pod vplivom vonjave, ki se je širila iz trinožnika, polagoma razpadala in izginjala v prostranstvu, kjer so se vračala v prvotno stanje. Toda v njihovih dušah je zbudil Narajana s tem nepremagljivo hrepenenje po življenju. Zaman sem ga rotila, naj opusti to grozno in zločinsko igro. Smejal se je mojim nasvetom in trdil, da je zelo pikantno, če lahko človek občuje z vsako žensko, bodisi živo ali mrtvo, ki mu je všeč.

Ne, če bi ti povedala, kaj vse je počenjal ta človek, bi mislil, da slišiš pravljico iz »Tisoč in ene noči.« Tako je živela na pr. v minulem stoletju v Napolju znamenita operna pevka, ki jo je Narajana zelo rad poslušal. Ne vem, kaj je bilo vzrok njene smrti. Pač pa sem mislila, da se po smrti ne bo več zanimal zanjo. Toda Narajana je mislil drugače. Ni mu bilo žal ogromne nagrade, da je dobil njeno truplo in ga shranil v nekem skrivališču, ki jih je imel vse polno. Kadar mu žilica ni dala miru, je zažigal v trinožniku zmes dišav in prvobitne tekočine, materijaliziral nesrečno žensko in jo prisilil, da mu je pela.

Nekoč je bil Narajana odsoten. Slučajno sem prišla v tajno sobo, kjer se je v nepopisnih mukah zvijala nesrečna pevka — napol duh, napol živ človek. Peklenska sila je priklenila njeno dušo k razpadajočemu telesu.

— Ne morem ne živeti, ne umreti. Vse sem poskusila, da se iznebim tega ogabnega telesa, toda zaman, — je tarnala nesrečnica.

Takoj sem ukrenila vse potrebno, da jo osvobodim. Najprej sem odprla okna, da je čisti zrak pregnal vonjave. Ko se nesrečna žrtev ni več gnila, sem sežgala njeno truplo z električnim tokom ki mi je vedno na razpolago. Pepel sem shranila v kapelici, na onem kraju, kjer je ležalo truplo, sem pa narisala astralni krog, da bi Narajana ne mogel več preganjati duše uboge ženske.

Nrajana je kar besnel, ko ni našel predmeta svoje strasti. Vnel se je med nama hud prepir, ki v zakonskem življenju s tem tiranom ni bil nič posebnega.

Ne vem, Supramati, da-li si dobro razumel vse, kar sem ti povedala. Težko je pojasniti moč in svojstva teh čudnih zakonov. Kadar pa začneš spoznavati skrivnost kraljestva nesmrtnih, ti bo Dahir korak za korakom pojasnil tudi to.

— Da, Nara, razumem te! Ni mi sicer točno znano, kako nastanejo vsi ti okultistični pojavi, vendar sem pa čital o vampirjih, strahovih in duhovih dovolj, da lahko vem, kako čudne in grozne skrivnosti krije zagrobni svet. Groza me je poti, ki me čaka, in težkih preizkušenj, ki mi jih je naložilo Narajanino darilo. Nikakor pa ne morem umeti, zakaj je izbral Narajana za svojega dediča baš mene, ubogega zakotnega zdravnika.

Nara se je zagonetno nasmehnila.

—Tu je več vzrokov. Narajana je hotel imeti poštenega dediča, ki bi se zanimal za okultistično vedo. Poleg tega je rabil bolnega človeka, čigar kri bi mu pomagala umreti. Ti si bil kot nalašč ustvarjen za njegove naklepe. Narajana se je v svojem preroškem duhu prepričal takoj, ko te je prvič videl v gledališču, da si marljiv, pošten in nadarjen, zakaj nad tvojo glavo je plapolala v obliki ognjene strele astralna luč. Bili so še drugi motivi, da je izbral tebe, toda vseh ne bom naštevala.

— Ali si vedela, da hoče umreti? je vprašal Supramati.

Vedela sem, da mora umreti. Čas, kdaj se to zgodi, me pa ni zanimal. Tudi smilil se mi ni nič, saj je tratil svoje moči v razuzdanosti in zločinih in ni hotel razvijati svoje duše s pomočjo nesmrtnosti tako, kakor zahtevajo strogi predpisi naše bratovščine. Kot nesmrtnik, ki ima v rokah vso oblast nad duhovi, je našel razvedrilo in zabavo v družbi lahkoživcev, propalic in prostitutk. Ta pot ga je privedla celo tako daleč, da je ubil svojo ljubico in zastrupil s cigaro tekmeca

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 3 novembra 1925.

— **Zdravniške zbornice proti ministrstvu narodnega zdravja.** Poročajo nam: Zdravniška zbornica v Sarajevu je na svoji II. redni glavni skupščini dne 11. oktobra t. l. sprejela tale predlog: »S obzirom na konzekventno ignorisanje Ministarstva Narodnog Zdravlja svih podnesaka ove komore, stavlja se u dužnost U. O. da po tom predmetu stupi v sporazum s ostalim lekarskim komorama, da se solidarno i energično zatraži rešenje svih nepovračenih podnesaka u doglednem vremenu. U negativnem slučaju t. j. ako Ministrstvo Narodnog Zdravlja ni tada ne bi udovoljilo zahtevu, da se iz ovoga povuku konzekvence i solidarno polože mandati za sve komore«. — Ali je treba takih dalekosežnih sklepov? Ne prišlo bi do takega sklepa, ako bi ministrstvo za narodno zdravje, ki ima za ministra zdravnika in dva pomočnika ministra, ki sta tudi oba zdravnika, malo več smisla za zdravniški stan. Nič ne škoduje zdravniškemu stanu bolje, nego bagatelizirane in ignoriranje one zakonite korporacije, ki jo reprezentira zdravniška zbornica. Kak ugled pa bo uživala taka bagatilizirana in ignorirana zbornica pri občinstvu, ni težko uganiti.

— **Ustanove za obrtnike in vdove obrtnikov.** Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1925: a) deset ustanov za onemogle uboge obrtnike ali trgovce in sicer pet po 100 Din in pet po 50 Din; b) pet ustanov po 45 Din za onemogle uboge vdove obrtnikov ali trgovcev. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani *do 15. novembra 1925.* Priloži naj se jim *od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal,* da sedaj zaradi nemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma, da je prosilka onemogla uboga vdova *bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.*

Spravite vsaj nekoliko v red naše državne ceste! Vse državne ceste, ki vodijo v naše mesto, so v skranjo zanemarjenem stanju. Dunajska cesta je od Sv. Krištofa naprej tako razrita, da je vožnja po tej cesti prava muka. Ob železniškem prelazu pri »Balkanu« stoji, če le malo dežuje, velika mlaka in sicer toliko časa, da se voda posuši, ker je odtok zamašen in se nihče ne briga, da bi ga kdo odmašil. Čudi, da se še niso zaredile žabe. Kupi nastrganega blata leže mesece in mesece ob robu ceste in ovirajo odtok vode. — Obcestni jarki se nikdar ne iztrebijo. Kolovoze bi bilo treba redno zasipati, da je cesta gladka. Ali ne pomislijo oni, katerim je poverjena skrb za državne ceste, da se sodi uprava po vnanjosti prometnih cest? Razrita, umazana cesta kaže na zanikrno, brezbrižno upravo. Tako je na Bleiweisovi cesti od Kolizeja naprej proti muzeju na levi strani, odkar so polagali kabelj za elektriko, še vedno ohranjen nepretrgani kup, ki ovira odtok vode in kvari s tem cesto. Samo en delavec bi zadostoval, da odmeče ta kup šute v sredino ceste in vse bi bilo v redu. Sedaj, ko imamo vsled vlažnega vremena mehke ceste, naj bi se najprve dobro postrgalo blato in na to cesta posula. Parni valjar bi pri tako mehkem terenu kmalu napravil gladko cesto, kar bi gotovo ne škodovalo ugledu našega mesta. Pa tudi na kmetih sploh naj bi se skrbelo za dobro vzdrževanje cest. Drugod gradijo nalašč za avtomobilni promet posebne ceste, ker ti upravni faktorji vedo, da s tujskim prometom pride denar v deželo. Nekdaj so naše ceste daleč naokrog slovele, a danes je državna ali pa vaška cesta eno in isto. Ali res ni odpomoči proti tej zanikrnosti? Gradbeno ravnateljstvo ima gotovo svoj cestni oddelk. Naj vendar enkrat javno pojasni, zakaj se državne ceste tako zanemarjajo.

— **Obupni klic vojnih žrtev.** Te dni se odločuje v Beogradu usoda največjih trpinov, ki jih je grozna pošast svetovne vojne pahnila v telesno in duševno propast. V zadnjem trenotku prosimo našo javnost, naj vsaj za kratek hip posveti vso svojo pozornost našemu vitalnemu vprašanju. Baš sedaj potrebujemo vso moralno podporo našega ljudstva brez razlike mišljenja, da ob dvanajsti uri rešimo, kar se še da rešiti. Ker naša javnost ni dovolj poučena o našem britkem vprašanju in niti ne ve, zakaj plačuje visoko odmerjeni invalidski davek, sklicujemo javno sejo o svojem položaju. Ta seja se bo vršila v petek dne 6. novembra t. l. ob 18. zvečer v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. K tej seji vabimo vse korporacije, da pošljejo svoje zastopnike, dalje vse invalide, bivše vojake in vso dobro mislečo javnost. — Udruženje vojnih invalidov.

— **Vizum za državne uradnike, ki potujejo v Švico.** Z naredbo Eidg. Justiz und Polizeidepartementa se bodo izdajali v Bernu vizumi za potovanje v Švico brezplačno vsem železniškim, poštnim in dr. uradnikom, kakor tudi članom njihove rodbine, ki jih spremljajo, pod pogojem, da potujejo v Švico po službenih opravkih.

— **Iz Št. Vida nad Ljubljano** nam pišejo: Dokaj let že posečam na praznik vseh Svetih pokopališče v Št. Vidu nad Ljubljano, ki je v čast tamošnjih občanov kar najlepše oskrbovano ter o priliki tega praznika spremenjeno v krasen vrt. Žalibog pa se je pobalinska tatvina sveč po grobovih tako grdo razpasla, da zasluži javno ogorčenje. Popoldne o priliki molitev na pokopališču tonejo grobovi v cvetju in morju lučic. Po molitvah pogasnejo ljudje sveče ter jih odneso domov, ker bi v slučaju, da jih puste goreti, pokradli brezvestni pobalini. Kje je tukaj v prvi vrsti cerkvena oblast? To ne dela župniji časti, da se dogaja tak vandalizem, kakor tudi ne, da je pokopališče na ta dan ob 8. zvečer že popolnoma temno. Veliko bolj koristno bi bilo, da bi se raz leco pograjala tatvina po grobovih, kakor pa da je poset predstave »Udova Roślinka« pod smrtnim grehom prepovedan.

— *Matineja Aerokluba v Beogradu.* V nedeljo se je vršila matineja beograjske sekcije Aerokluba v prostorih tamošnjega Oficirskega doma, ki je po poročilih listov tako v družabnem, kakor v koncertnem oziru zelo dobro uspela. Prihodnja matineja se vrši 15. novembra.

— **Novinarsko udruženje v Beogradu.** Jugoslov. novinarsko udruženje, sekcija Beograd, je preteklo nedeljo nadaljevalo svoj občni zbor, ki je bil prejšnjo nedeljo prekinjen. Kot prva točka so bile na dnevnem redu volitve nove uprave. Mesto odsotnega predsednika Koste Lukovića je vodil zborovanje najstarejši član Pavle Karadovanović. Volitev se je udeležilo 129 članov, in sicer 78 osebno, 51 pa s pooblastili. 45 članov se volitve ni udeležilo. Nasproti sta si stali dve kandidatski listi: lista Stepe Kobasice in lista Koste Lukovica. Zmagala je lista St. Kobasice z 59 glasovi, dočim je dobila nasprotna lista 45 glasov. Za predsednika je bil izvoljen narodni poslanec Stepo Kobasica, za podpredsednike dr. M. Stojadinović in Kosta Krajšumovic, za tajnike Jovan Lazarević in Vojin Gjorgjević, za blagajnika pa Slobodan Vidaković. Radi pomanjkanja časa je bila skupščina zopet odgodena na prihodnjo nedeljo. Na dnevni red tega zborovanja pride razprava o »Novinarskem klubu« in igranici.

— *Iz državne službe.* Imenovan je za arhivarja pri okrožnem agrarnem uradu v Mariboru bivši orožniški narednik Janko Križan.

— *Nova velika bolnica na Sušaku.* Inspektor ministrstva narodnega zdravja, g. dr. Vračevič je prispel na Sušak v posebni misiji. Na licu mesta je zbral potrebne podatke glede gradnje nove velike bolnice na Sušaku. Za to bolnico so že odobreni krediti v novih dvanajstinah. O uspehih te misije bo inspektor dr. Vračevič poročal ministru za narodno zdravje g. dr. Slavku Miletiču.

— *Bolnica v Novem Pazarju.* V Novem Pazarju zgrade novo bolnico, ker se sedanja novopazarska bolnica nahaja večinoma po privatnih hišah. Z gradbenimi deli pričnó prihodnjo pomlad.

— *Novi univerzitetni profesorji.* Na predlog prosvetnega ministra je kralj podpisal ukaz, s katerim imenuje za izrednega profesorja klasične filologije na filozofski fakulteti zagrebške univerze g. dr. Nikolo Madnariča, profesorja druge gimnazije in za rednega profesorja visoke šole za trgovino in promet, g. dr. Vojislava Georgeviča.

— *Plenarna seja beograjske trgovske in obrtniške zbornice.* Plenarna seja Trgovske in obrtniške zbornice v Beogradu za mesec november in december se bo vršila dne 30. novembra in 1. decembra. Na seji bodo razpravljali tudi o ukrepih, da se pospeši in da se izpremeni veljavne carinske in železniške tarife.

— *Nove apoteke v državi.* Ministrstvo narodnega zdravja, oddelek za apoteke, je prejelo večje število prošenj za apotekarske koncesije po raznih mestih v državi. Da bi se te prošnje čimpreje rešile, je ministrstvo imenovala komisijo, ki bo te prošnje pregledala in končnoveljavno reševala. Za apoteke, ki se ustanove v manjših mestih, kjer še ne obstojajo, bo ministrstvo dovolilo posebne ugodnosti v materijalu, proti primernim obveznostim.

— *Natečaj za profesorje na univerzi v Skoplju.* Uprava univerze v Skoplju je razpisala natečaj za sledeče stolice: 1. splošne zgodovine starega veka, 2. splošne zgodovine srednjega veka, 3. pomožnih zgodovinskih ved in 4. zgodovine umetnosti. Prijave se sprejemajo do 31. decembra t. l. Tečaj ni omejen na položaj. Kandidati se bodo imenovali za docente, izredne ali redne profesorje po njihovi prijavi in znanstvenih delih.

— **Jeleni v ljubljanski okolici.** Kakor smo že pred nekaj dnevi v našem listu omenili, so se jeleni pri nas po vojni precej zaplodili in prihajajo že prav blizu Ljubljane. V Krimskem pogorju na planini Breznica, nad vasjo Golo, je ustrelil gosp. Janko Skale, uradnik »Ljublj. kred. banke«, in sicer dobro uro pred koncem lovodopustnega časa močnega dvanajsteraka. Z svojim lovskim prijateljem je žrtvoval več kot deset noči. Okoličani so pripovedovali, da prihajajo po noči na njive jeleni in delajo precejšnjo škodo; lotili so se zelja in tudi repe niso zametavali. Lovca sta sleherno noč čakala in ravno v zadnjem hipu, ko je bil odstrel jelena že dovoljen, je srečni lovec pri slabi mesečini dobil na muho puške lepo divjad. Ustrelil ga je z »brenecke« kroglo. Jelena so tehtali celega, neizčiščenega, kar ni lovsko, kajti divjad se tehta vedno izčiščena in tako danes še nimamo prave teže. Ugotovljena teža 298 kg gotovo ne odgovarja, je močno pretirana. Največji jeleni, karpatski dvajseteraki tehtajo izčiščeni po 220 kg, navadni jeleni pa po 150 do 160 kg, za to je izključeno, da bi drob toliko tehtal, da bi jelen dosegel fantastično težo 298 kg. V splošnem je jelen dobro ohranjen in se zdi, da je moral imeti še močnejšega rivala, ki ga ni pustil h košutam, kajti drugače bi gotovo nekoliko shujšal. Rogovje je dobro in lepo razkrečeno. Stebla so precej debela in nosijo lepe, za močne jelene značilne kronske izrastke. Vidi se, da naši hribi prav dobro prijajo tej krasni divjadi; le škoda, da imajo jeleni prevelike zahteve in da se bodo morali umakniti v planine, kjer so jim določena bivališča.

— **Prihod Mascagnija v Beograd.** Dne 1. novembra je prispel v Beograd maestro Pietro Mascagni, komponist Cavallerije Rusticane. Na kolodvoru so ga sprejeli uprava gledališča, osobje italijanskega poslaništva, italijanska kolonija in predstavniki naših oblasti. Mascagni bo v sredo dirigiral Cavallerijo, v četrtek pa Aido. Zanimanje za obe predstavi je tako ogromno, da so bile že prvi dan razprodane vse vstopnice.

— **Velik požar v Bijelini.** V Bijelini v Bosni je izbruhnil požar v skladišču kož, last Mate Tokmana. Gasilci so požar komaj omejili. Škoda znaša nad pol milijona dinarjev.

— **Zagoneten strel.** Dne 1. t. m. je bil tik pred gostilno Smerajc pri Sv. Križu napaden 24letni Ivan Klobučar. Neznani napadalec, ki je pobegnil, ga je ustrelil v levo nogo. Smerajca so prepeljali v bonteo. Njegova poškodba je precej težka.

— **Nesreča s patrono.** Fran Golopečnik, 12letni sin delavca iz Podgorice, je našel na polju vojaško patrono, s katero se je igral tako dolgo, da je eksplodirala. Dečka so s težkimi poškodbami na rokah in nogah prepeljali v bolnico.

— **Usodepoln pretep.** Fakin Maks, 22letni rudar iz Trbovelj, se je v neki gostilni spri z Leopodom Vozlom, ki ga je med prepirom udaril po glavi in mu ubežko poškodoval desno oko. Fakina so prepeljali v bolnico.

— **Udruženje vlasnika listova.** Na osnovu pismenih ovlaštenja sa strane velike većine vlasnika dnevnih listova u Kraljevini, a naročito sa strane glavnih dnevnika u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani — sazivam prvu konstitucionu skupštinu vlasnika listova za ponedeonik 9. novembra o. g. u 8.30 č. na večer u Beogradu. Prostorije sastanka objaviće se naknadno u beogradskim dnevnicima. Nacrt pravila izneće g. Jovan Ranović. — U Sarajevu 31. oktobra 1925. — Joso Sironić, vlasnik »Več. Pošte«.

— **Zahvala.** Dne 18. oktobra t. l. je priredila sekcija Čakovec - Ormož - Ptuj »Udruženja žel. činovnikov SHS« v Ormožu v prostorih g. Bauerja sestanek članstva. Po sestanku se je vršila družabna prireditev in »vinska trgatev«, ki je vsled naklonjenosti občinstva in prijateljev društva ter res skrbne priprave nad vse pričakovanje uspela. Posebno zahvalo za to smo dolžni cenjenim damam, odličnemu kvartetu ga. Serajnika, čakovskim tamburašem in tovariškemu kvartetu iz Zidanega mosta, kakor tudi vsem onim, ki so z darili, s sodelovanjem in s posetom samim pripomogli k lepemu uspehu. — Predsedstvo UŽČ. 1884/n

Iz Ljubljane

— **Udruženje jugoslovenskih inženjera i arhitekta — sekcija Ljubljana** priredi za člane in po njih vpeljane goste skupen ogled razstave arhitekture in kiparstva v Jakopičevem paviljonu v sredo dne 4. novembra ob 15. uri. Vodstvo bo imel član sekcije g. arhitekt Fatur. — Upravni odbor. 1880/n

— **Merkurjev jour fix.** Prihodnji članski sestanek trg. društva «Merkur» je v četrtek dne 5. novembra ob 8. uri zvečer v salonu hotela «Miklič», Kolodvorska ulica. Govorilo se bo o raznih izredno važnih stanovskih zadevah, ki se tičejo posebno ljubljanskih trgovcev in zanimajo trgovce in nameščence. Za razvedrilo poskrbi društveni pevski zbor. Vabljeno članstvo in svojci. — Odbor. 1881/n

— **Turistovski klub »Skala«** javlja, da razpolaga s 30 pari smuči, ki se izposodijo za bodočo zimsko sezono revnejšim članom in naraščaju proti običajni izposojnini. Prijave naj se vpošljejo do 15. t. m. smučarskemu odseku T. K. S. 1878/n

— **Turistovski klub »Skala«** sklicuje smučarski sestanek za dne 6. novembra v Narodni kavarni ob 8. uri zvečer. 1879/n

— **Splošnega ženskega društva** seja v sredo, 4. t. m. ob 5. pop. Polnoštevilna udeležba dolžnost. 1886/n

— **Krasna izbira otroških oblekc in plaščkov, Stari trg 9. Kristofič-Bučar.**

— **Društvo drž. računskih uradnikov** priredi v soboto dne 7. novembra 1925 ob pol 8. zvečer v dvorani Mestnega doma družabni večer. Na bogatem sporedu je par veseloiger, trgatev, ples itd. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo strokovne knjižnice, vabi odbor k številni udeležbi. 1888-n

— **Ugotovitev.** Pretekle dni smo poročali, da je v Krojaški ulici padel sluga Josip Rihar tako nesrečno, da je nezavesten obležal. Nesreča se ni dogodila zato, ker je bil g. Rihar baje nekoliko vinjen, pač pa mu je postalo nenadoma slabo. Toliko resnici na ljubo.

— *V sredo dne 4. oktobra t. l.* se bo prodajalo od 11. ure dopoldne dalje jelenovo meso na stojnici Ivana Javornika v Šolskem drevoredu poleg Zmajevega mostu. 1887/n

— **Več nevarnih tipov — pod ključem.** Ljubljanska policija ima zadnje dni nenavadno srečo. Poleg Bašelja, o katerem smo poročali včeraj, ji je uspelo zadnje dni prijeti več drznih in podjetnih svedrovcev, njih imen zaenkrat še ni mogoče priobčiti. Vsekakor imajo prijeti lopovi na vesti več plodonosnih vlomov, izvršenih zadnje čase v Ljubljani.

— **Tri nezgode.** Jakob Hynčik, učenec 5. razreda osnovne šole v Šiški, se je 2. t. m. popenjal na zid še nedograjene hiše na Vodnikovi cesti. Stopil je v višini 6 m na okno in se dotaknil mimo vodeče električne žice. Ker je stal na mokerm zidu, ga je električni tok vrgel z okna in je deček priletel na tla. Poškodoval se je občutno na glavi in so ga morali prepeljati v bolnico. — Dne 2. t. m. se je v gostilni »Zlatorog« nahajal uradnik Radoslav V. Bil je precej vinjen in je nadlegoval tam uslužbeno natakarico. Ko je stopil iz lokala, je padel s stopnic in si zlomil levo nogo. V. pravi, da ga je pahnila natakarica, kar pa ta zanika. Prepeljali so ga v bolnico. — Na Gosposvetski cesti se je onesvestila starka Katarina Koprivec in je padla na tla. Vsled občutnih poškodb so jo morali z rešilnim vozom prepeljati domov v ubožnico.

— **Tatvina.** Delavki Mariji Bronet, zaposleni pri družbi »Stan in Dom« na Tržaški cesti je bila 2. t. m. ukradena denarnica s 1000 Din. O storilcu ni sledu

„Sunek z bodalom" v nemško fronto

Senzacijonalna pravda v Monakovem.

Beda. — Delavstvo se drži še najbolje. — Vojni bogataši. — Velike cene za granate. — Zavojevalna vojna.

Poslanec Auer pravi dalje, da ne veruje, da bi bil kak človek, ki bi hotel oporekati temu, **da mora trajajoča beda vse zrahljati in razkrojiti.** Tajni svetnik dr. Hein je leta 1915. poročal bavarskemu vojnemu ministru o razpoloženju v deželi. Tam zaključuje: **Razjarjenost med kmetskim prebivalstvom odmeva v številnih pismih moštva v sovražni deželi, k temu treba vpoštevati splošni gospodarski položaj, dolgo trajanje vojne in ni pretirano, ako rečem, da vlada v ljudstvu razpoloženje, ki ne more biti hujše.** Priča je potem predložil tajni odlok bavarskega vojnega ministrstva, ki trdi med drugim, da odporna sila, požrtvovalnost ljudstva od meseca do meseca gine in to ne velja samo za mesto, marveč še v posebni meri za deželo. Pri začetku vojne vladajoče navdušenje je že zdavnaj ponehalo in se umaknilo širokemu pesimizmu, katerega nevarnost se ne sme podcenjevati. **Razmeroma prenaša organizirano delavstvo moralne in materijalne preizkušnje še najbolje.** Ali ravno socijalni demokrati so bili v zlasti težkem položaju. Socijalne demokratične mase so gladovale in zmrzovale, niso imele zadostne obleke in perila in trpela je tudi morala, kakor v vseh ljudskih slojih. Vsak si je iskal hrane, ker je bil lačen in skopuharili so vsi krogi od komerjicalnega svetnika do branjevke. **Delavci so videli, kako so potom vojne nekateri obogateli.** Poznali so pošiljatve nemškega jekla in železa v nevtralno inozemstvo, izvedeli so za cene in znano jim je bilo po drugi strani, da nam manjka municije in materijala. **Delavci so poznali nadzahteve težke industrije za armadno vodstvo, vedeli so za izsiljevalne cene in za grožnje, da se obrati ustavijo, ako se ne plača takoj velike cene za granate.** Delavci so vedeli nadalje, da merodajni krogi nočejo nič več slišati o obrambni vojni, marveč da delajo za zavojevalno vojno. Nastopanje zavojevalcev in vojaške kamarile proti državnemu vodstvo — Bethmann-Hollweg je govoril v parlamentu o piratih javnega mnenja — je pokazalo ljudstvu, kaj so ti ljudje nameravali. To je omajalo vero v obrambno vojno in duše ljudi potrlo...

Pritožbe s fronte. Privezovanje.

Z bojišča so prihajale številne pritožbe. Na teden je prišla dobil okoli 2000 pisem. Ko so prišli ljudje v mirno ozadje, da bi se odpočili in si uredili obleko in orožje, jih niso pustili na miru, marveč »vežbali« so jih oficirji, katerih na fronti niso nikdar videli. Menaža je bila slaba in čutila se je velika razlika v oskrbi oficirja in moža. Kdor ni imel nič pod palcem, je dobil težko dopust. **Besna so bila poročila o kazni takozvanega privezovanja. Vojake so privezovali na topove, deloma pod ogn'em, in pozabili so jih čestokrat odvezati.** Navedbe moštva so potrdili tudi nekateri oficirji...

Očitki motijo le enotno delo.

Višji prezident Gustav Noske: Ako se da govoriti o politiki sunka z bodalom v Nemčiji„ je to mogoče po mojem prepričanju samo pod vidikom, **da se načrtoma in z neupravičenimi očitki proti največji nemški stranki zaželjeno enotno delo v ljudstvu trajno moti.** Namesto, da se napravi črta nad preteklostjo, se zabija sedaj strogo ločujoč klin med prebivalstvo s tem, da se socijalna demokracija obdolžuje za izgubljeno vojno... Čutim z naraščajočo skrbjo in ogorčenjem, da kolikor bolj se oddaljujemo od vojnega pričetka in bližamo nekakemu pomirjenju, toliko bolj se poskuša uganjati zgodovinsko prenarejevanje in informirati socijalistično stranko ter ji navezavati vso krivdo na polomu in bedi. Nemška socijalna demokracija ni imela nikdar drugega cilja, nego da odvrne poraz v vojni od našega ljudstva, da po polomu varuje enotnost države in ko je grozila boljševizacija, da odbije notranji kaos. Tako daleč smo, da moramo tudi v sodni dvorani opominjati na to, da so čete, ki so prišle 1. maja 1919 v Monakovo, pričele korakati na moj ukaz.

Socijalna demokracija in njeno domovinsko čustvo.

Na očitanja, da nismo vzdržali do konca in nismo držali ljudstva v razpoloženju, da se je vsled načina našega nastopanja zmanjšala odporna sila našega ljudstva, odgovarjam, da za globoko utemeljeno domovinsko čutstvo delavskega razreda in socijalne demokracije ni nobenega večjega dokaza nego je ta, da se je socijalna demokracija kljub soc. zakonu in trajnemu informiranju s strani cesarja v trenotku nevarnosti do zadniega postavila za državo in obrambo.

Beda, izgube, duševna potrtost. — Zavojevalna misel

Ako se je razpoloženje na deželi in fronti tekom vojne polagoma slabšalo, **se ne sme soditi, da je socijalna demokracija to razpoloženje pokvarila, marveč beda in pomanjkanje, krvave izgube in duševna potrtost, ki so se počasi v ljudstvu razvile.** Državna vlada in armadno vodstvo sta po mojem prepričanju že od prvega početka kazala absolutno neupravičeno nezaupanje v sposobnost in požrtvovalnost našega ljudstva. Prvi izraz za to je bil, da ni bilo poguma priznati nemškemu ljudstvu poraz na Marni... Še leta 1917. se ni bilo bati, da bi se bilo dalo s strani soc. dem. voditeljev storiti kaj za zrahljanje mornarice. Državni tajnik Capelle je izposloval, da je šel priča leta 1917. v Pulo in Kotor k nemškim podmorniškim postajam. **Nikdo se ni takrat igral z mislijo, da bi mogla socijalna demokracija in njeni voditelji delovati na razkrojenje bojne fronte in mornarice.** Sopotreba, da se poraz odvrne. Priča tudi ni smatral podmorniške vojne niti trenutek za nepravno vojno orožje. **Šlo je samo za način vporabe pod vidikom: Ustvarimo si še več sovražnikov kot jih že imamo.** On je bil navzoč, ko je mornarica z zaničevanjem govorila o tem, kaj da lahko pride iz Amerike. Ljudje so se nahajali v katastrofalni iluziji... Kar je razpoloženje tudi bistveno ruiniralo, je bilo veliko rožljanje po deželi, ki je zahtevalo, da se mora vojna zaključiti z zavojevanji... Poleg materijalne bede in duševne potrtosti je uničevalno vplivalo na ljudi nepravično in neprevdarno ravnanje ž njimi.

Svoji nalogi nedorasli državniki.

Na naravnost katastrofalni način so prišli na čelo države ljudje, ki niso bili dorasli svoji nalogi. Priča omenja Michaelisa in pravi dalje, da je cenil državnega kancelarja Hertlinga za pametnega in svobodomiselnega moža, toda čuditi se je moral ko je sedel ta mož tu v časih kakor kup nesreče in to v dobi, ko smo potrebovali ljudi skrajne energije in sposobnosti, da potegnejo ljudstvo za seboj. Takrat je priča zakričal na kancelarja in na vlado: **Kako morete tu sedeti tako brez misli v trenotku, ko gre za to, da odvrnemo od dežele in ljudstva strašno gorje!**

Iz Celja

— **Celjska pokopališča** so v nedeljo popoldne kar mrgolela ljudi. Dan Vseh svetih je bil mrk, jesenski in vremenu primerno je bilo tudi razpoloženje obiskovalcev grobov. Na okoliškem, kakor mestnem pokopališču so združeni celjski pevci zapeli popoldne žalostinke »Blagor mu, »Vigred« in »Oj Doberdob«. Zbor je bil močan in glasovi lepi. Lepo bi bilo, če bi se celjski pevci trajno strnili v močen reprezentančni pevski zbor? — Za združenimi pevci je na obeh pokopališčih pel tudi zbor pevskega društva »Naprej«, kateri je skupno petje odklonil z motivacijo, da je to »razredno« društvo, ki z »buržujskimi« pevci ne more skupno nastopati.

— **Sokolsko društvo v Celju** prične z rednimi plesnimi vajami v nedeljo 7. novembra ob 20. uri v društveni telovadnici. Plesne vaje bo vodil g. Ljubo Černe, predsednik Kluba plesovodij iz Ljubljane. Dostop ima članstvo.

— **Zopet vlom.** V noči na soboto so neznani svedrovci zopet vlomili. To pot so si zbrali pisarno progovne sekcije. Odnesli pa so samo 315 Din, dočim svote Din 15.000 niso našli. O zlikovcih ni sledu.

— **Slomškovo tiskovno zadrugo nameravajo ustanoviti v Celju. Zadruga bi imela na prometnem mestu knjigarno. Otvoriti nameravajo prodajalno že takoj po Novem letu.**

— **Proračunska seja okrajnega občinskega sveta celjskega** se je vršila minuli petek zvečer. Seja pa ni imela nobenega rezultata, ker imajo nekateri odborniki več smisla za nepotrebno prerekanje, kakor za smotreno gospodarsko delo. Prihodnja proračunska seja je napovedana za petek 6. t. m.

— **Redni tedenski sestanek SDS za Celje-Okolico** ta teden odpade. Prihodnji sestanek bo objavljen v »Novi Dobi« prihodnji ponedeljek.

— **Proslavo ujedinjenja 1. decembra** priredi Orjuna v Celju. Proslava se bo vršila 1. decembra zvečer v gornjih prostorih Narodnega doma. Druga društva se naprošajo, da ta dan ne prirejajo prireditev.

— **Dijaška kuhinja v Celju** je imela minuli četrtek svoj občni zbor. Poročila so podala g. predsednik prof. Kožuh, za tajnika in blagajnika g. prof. Mravljak. Izvoljen je bil stari odbor. Mesto pokojnega dolgoletnega zaslužnega odbornika g. dr. Jos. Serneca je bil izvoljen župan g. dr. Hrašovec.

Iz Maribora

— **Razstava načrtov za spomenik padlim vojakom v Mariboru.** Odbor za postavitev spomenika padlim vojakom je razstavil vposlane načrte v dvorani kazine. Razstava je odprta od 8. do 12. in od 14. do 17.

— **Pretepi o Vseh Svetih.** O Vseh Svetih je bilo v Mariboru precej živahno. Po ulicah so se vlačile tolpe pijancev in razsajale uprav živinsko. Seveda niso manjkali tudi pretepi. V Vojašniški ulici se je steplo več razgretih fantov. Med pretepom je bil 19letni delavec August Dorter težko ranjen in so ga morali prepeljati v bolnico. V Rušah je bil med pretepom poškodovan delavec Domadenik, katerega so istotako prepeljali v bolnico.

— **Kvartet Zika** ima na svojem mariborskem koncertu dne 7. novembra v kazinski dvorani tale spored: 1. G. Francesco Malipiero: Storneli e Ballete: 2. W. A. Mozart: Kvartet Es-dur; 3. B. Smetana: II. kvartet D-moll. — Predprodaja vstopnic na dnevni gledališki blagajni.

Gospodarstvo

Udeležba na razstavi v Filadelfiji l. 1926

V svrho proslave 150 letnice podpisa deklaracije o neodvisnosti ameriških držav je kongres Zjedinjenih držav sklenil organizirati veliko narodno in mednarodno razstavo, ki se bo vršila v Filadelfiji od 1. julija 1926 do 1. decembra 1926. Na razstavi bo oficielno sodelovala tudi naša država. Po dosedanjih dispozicijah se bo razstavljalo dela svobonih umetnosti, ročna dela, proizvode raznih industrij, poljedelstva, živiljenjske potrebščine, rude, metalurgija, prevozna sredstva, stroje (eventuelno tudi ribarstvo).

Predvideva se, da se uredi na razstavi komercijelna sekcija, kjer se bodo posamezni produkti tudi prodajali. Od izkupička prodanih predmetov bi si država odtegnila odstotek za delno kritje stroškov.

Stroške za transport blaga bo plačala država. Tudi bo država nosila stroške za zavarovanje blaga proti požaru, tatvini, havarijam in nezgodam.

Ministrstvo trgovine in industrije prosi zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da zbere vzorce vseh glavnih poljedelskih in industrijskih proizvodov, a zlasti takšnih, ki pridejo v poštev za naš izvoz, kakor tudi onih, ki se v Sloveniji posebno gojijo in proizvajajo.

Zato prosi zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se ji prijavijo vse tvrdke, ki bi želele sodelovati na razstavi v Filadelfiji, vendar se usoja zbornica pripomniti, da pridejo za razstavo, pri kateri bodo sodelovale skoro vse države sveta, v poštev samo v vsakem oziru prvovrstni predmeti, ker bi mogla sicer udeležba naši gospodarski propagandi v Ameriki, ki naj bo glavni smoter razstave, več škodovati nego koristiti. **Da bo mogla zbornica sporočiti ministrstvu vsaj približno število razstavljalcev, prosi, da ji interesenti prijavijo svojo udeležbo tekom 8 dni.**

—g Banke v naši državi. Po statističnih podatkih ministrstva trgovine in industrije je bilo v naši državi koncem leta 1924 — 651 bank proti 654 koncem l. 1923 Koncem l. 1922 jih je bilo 641, koncem leta 1921 — 538, koncem l. 1920 pa 586. Največ bank odpade na Srbijo. Aktiva vseh bank je znašala 12.900,000.000 Din Din (predlanskim 11.500,000.000), pasiva tudi 12 milijard 900,000.000 (11.500,000.000). Banke so začele opuščati blagovni promet. Pri pasivi je treba omeniti porast hranilnih vlog na knjižice, ki znašajo okrog 800 milijonov.

—g Za olajšanje deviznega prometa. V svrho olajšanja devizne trgovine ne bo treba pooblaščenim zavodom od 1. januarja 1926 pošiljati poročil o prodaji deviz in valut. Pač pa bodo morali voditi kontrolnike, ki bodo inspektoratu finančnega ministrstva vedno na vpogled. Generalni inspektorat je vsled raznih olajšav reduciral svoje osobje.

—g Zakon o obrtni banki. Dela na zakonu o obrtni banki, ki se je vodilo sporazumno z obrtnimi zbornicami, je dokončano. Minister trgovine dr. Krajač je včeraj tozadevni zakonski načrt izročil ministrskemu predsedniku Pašiću ,da ga pregleda in da stavi svoje predloge. Nato pride zakonski načrt pred ministrski svet.

—g Hmelj. 50. poročilo. Nürnberg, 2. nov. 1925. Neznaten dovoz, prodanih 100 bal, nespremenjene, čvrste cene.

—g Vinska razstava s sejmom se vrši dne 10. decembra t. l. v Ivanjkovcih v restavracijski dvorani tik kolodvora. Otvoritev ob 9. Pripuščena so vsa vina, pridelana v ormoškem in ljutomerskem okraju, izvzemši necepljene vrste. Ob tem času bo se letošnji letnik dal že dobro presoditi in bodo imeli interesenti tako najlepšo priliko skleniti ugodne kupčije. Železniške zveze najugodnejše. Za popust na železnici zaprošeno. S prijavami za legitimacijo je treba poslati 10 Din na vinarsko zadrugo »Jeruzalemčan«, Ivanjkovci.

—g Avstrijska carina na pijače sadje in pijače. Po trgovinski pogodbi z Avstrijo znaša carina pri uvozu v Avstrijo od vsakih 100 kg: za maraskino 200 zlatih kron, za slivovko 150, vino v sodih nad 13% alkohola 30, vino ne glede na alkohol, letno največ 40.000 hl črnega in 40.000 hl belega 30, vino v steklenicah nad 13% alkohola 80, sveže grozdje 15, fino sadje: jabolka, hruške, marelice 5, črešnje 5, višnje 5, breskve 8, slive 1, suhe slive v zavojih po 35 in več kilogramov 6, drugače zavite 8.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor - 15. decembra t. l.

—g Oddaja vinskih trt in sadnih dreves iz državnih trtnic in drevesnic v mariborski oblasti. Prihodnjo spomlad se bo oddajalo iz državnih trtnic ine drevesnic v mariborski oblasti trtne in drevesne sadike najbolj vpeljanih vrst, kakor: laške grašovine, muškatnega silvanca, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvanca, žlahtnine i. dr., cepljenih na riparijo portalis, rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan: štajerske mošancil'e, renskega bobovca, baumanovko, kanadko i. dr. po sledečih znižanih cenah: cepljenke Ia, po 1500 Din 1000 komadov; korenjaki Ia. po 250 Din, IIa po 75 Din 1000 komadov, ključi Ia, po 100 Din, IIa po 35 Din 1000 komadov; drevesa (visokodebelnata) Ia po 15 Din, IIa po 10 Din komad. **To blago se razdeli med manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Eventuelni preostanek se dodeli imovitejšim posestnikom, katerim se pa zaračunajo trte in drevesa za 50% dražje.** Nadalje veljajo te cene še na oddaljenem prostoru v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovozno železnico se zaračuna lastne stroške. Pri dodelitvi se bo v prvi vrsti upoštevalo vinogradnike in sadjarje mariborske oblasti, potem še le ostalo. Naročila morajo biti kolekovana (5 Din za vlogo) in se imajo vložiti najkasneje do 25. novembra t. l. ali pri pristojnem srezkem ekonomu ali pa pri dotični državni trtnici, oziroma drevesnici, odnosno pri vinarskem in sadjarskem nadzorniku za mariborsko oblast v Mariboru. Po tem roku se razdeli zaloge sorazmerno med vse upravičence in se jim dostavi tozadevno nakaznico.

To in ono

Smei se baiazzo . . .

Tragedija Maksa Linderja.

Bila je to tragedija klovna, ki umirajo običajno žalostneje, nego druga bitja, ki niso živela tako veselo.

Včeraj je «Slovenski Narod» na kratko poročal o samomoru popularnega filmskega komika in njegove žene. Iz Pariza, kjer se je tragediji odigrala (torej ne v Marselju) prihajajo sedaj podrobna poročila.

Maks Linder in njegova žena sta zadnji mesec stanovala v hotelu «Baltimore», ki leži v najelegantnejšem okraju Pariza. V petek zvečer je dal Linder vsem hotelskim uslužbencem strog ukaz, da ga ne motijo. V soboto zjutraj je prišla v hotel Linderjeva tašča, da obišče svojo hčerko. Potrkala je na vrata in ker se ni nihče odzval, je ukazala sobo siloma odpreti. V sobi je vladala popolna tema. Čim so prižgali luč, so našli Linderja in njegovo ženo ležati v mlaki krvi na posteljah. Živela sta še, nakar so ju prepeljali na kliniko, kjer pa je Linderjeva žena kmalu preminula. Kakor se je dognalo, sta oba zavžila tudi večjo količino veronala in morfija. Maks Linder je umrl par ur kasneje.

Na mizi v sobi je Linder zapustil šest pisem, eno naslovljeno na roditelje, eno na prijatelje, tretje na hčerko, četrto na brata, peto na notarja in šesto na nekega parišekga novinarja. Iz pisem je razvidno, da je Linder samomor izvršil v sporazumu s svojo ženo. Zdi se, da jo je najpreje omamil, nato prerezal žile na roki, zatem pa izvršil samomor.

Kot vzrok tragedije se v splošnem navaja zakonska disharmonija. Vsekakor je romantična zgodovina zakona Maksa Linderja. Linder se je seznanil z malo Lili Peters, ko je bilo še 7letno dekletce. Deset let kasneje sta se z Lili zopet sestala, vendar ni Linder računal na zakon z mladenko. Lili pa je izjavila, da izvrši samomor, če jo ne poroči, nakar jo je Linder poročil proti volji roditeljev.

Zakon je postal za Linderja usodepoln. Mlada žena je bila silno ljubosumna na svojega moža in ga je zasledovala na vseh koncih in krajih. Umetnika je to zelo deprimiralo, kajti žena mu je zagrenila tudi veselje do filmovanja. Preteklo leto je bil Linder na Dunaju, kjer je filmoval za družbo «Vita». Spori med zakoncema so bili na dnevnem redu in nekega dne so našli Linderja in ženo nezavestna. Zastrupila sta se z morfijem, vendar so ju takrat rešili. Kmalu po tem dogodku sta odšla zakonca v Švico, kjer je žena rodila deklico. Nekaj časa je vladala med zakoncema mirno razpoloženje, kmalu pa so zopet nastale razprtije.

Iz Pariza prihaja druga vest, da je namreč Maks Linder ženo omamil brez njenega privoljenja in nato izvršil samomor. Delni vzrok je bila tudi nevrastenija, kateri je bil močno podvržen.

Maks Linder, čigar pravo ime je bilo Maks Leuvielle je bil rodom iz kraja Sud Quest. Maturiral je na gimnaziji v Bordeauxu. Sprva je bil artist, nato pa je nastopil v variteju, kasneje je igral manjše vloge v gledališču, nato pa se je posvetil filmu. — Kmalu je zaslovel kot najboljši filmski komik. Med vojno se je raznesla vest, da je padel. Izkazalo se pa je, da je bil to navaden trik nekega managerja. Kot igralec je bil Linder — le joyeux Max — kakor so mu rekli Francozi, izredno priljubljen. Bil je ljubljenec širokih mas, predvsem pa ljubljenec žensk, katere je znal razvesceljevati. Kakor je bil v filmu videti živahen, vesel in poskočen, je bil v zasebnem življenju nenavadno resen. Mogoče je, da humorja sploh ni imel, bila je le njegova krinka, ki je razveseljevala ljudi. Vsekakor je z njegovo smrtjo francoska filmska industrija težko prizadeta.

Iz življenje nemškega cesarja Viljema

Strašen strahopetnež

Emil Ludvik, nemški zgodovinar in pisatelj, je pravkar izdal knjigo, o kateri smo kratko že poročali. Knjiga se peča s privatnim življenjem bivšega nemškega cesarja Viljema. Iz te knjige razbiramo na ravnost strahotne slike o zadnjem cesarju, ki je vladal visokokulturno Nemčijo kakor šiba božja. Bivši nemški cesar Viljem je bil strahopeten princ. Bal se je vsakega šuma. Vedno je mislil, da so mu anarhisti za petami. Svojim prijateljem je pravil, da bo dal zazidati cesarski grad v Berlinu ob reki Spree z oklopnim zidom iz jekla. Pri najmanjšem želodčnem krču je menil, da so ga zastrupili. Grof Zedlitz po roča, da mu je večkrat cesar Viljem dejal: »Danes so me naravnost zastrupili. V jedi mora nekaj biti«. Cesar Viljem se je silno bal bolezni. Tako se na pr. nekoč, ko mu je obolel sin na pljučnici, ni hotel sestati z ženo, ki je stregla sinu, v bolnikovi sobi, nego samo na čistem zraku. Tudi sina ni obiskal tekom bolezni.

Ni bil delavec

Ludvik poroča, da bivši cesar Viljem ni bil delavec. Njegova okolica je neprestano tarnala, da ga ni mogoče pripraviti do resnega opravila. Zanimal se ni za poročila svojih ministrov. Ves dan so mu brneli po glavi izprehodi, velika potovanja po daljnih morjih, sporti in lovski izleti, igračkanja z vojsko ter zlasti z mornarico, parade. Čital ni skoro ničesar. Poročila so mu bila najboljša, kadar so bila — najkrajša. Dvorna poročila v časopisju pa so lagala javnosti, kako trudapolno se cesar »muči« za dobrobit naroda in nemške države od zore do pozne noči. Pomladi leta 1894. se je mudil v Opatiji in se tamkaj zabaval v družbi lepih dam z izleti na svoji jahti, igral tenis itd. Tisti čas je nemška diplomacija imela polne roke dela ter so se dogajali najvažnejši dogodki evropske politike. Eulenburg, ki je bil neposredni zastopnik ministrov, piše: Od zjutraj do večera sem se moral neprestano preoblačiti. Najprvo v jutranjo obleko, potem v dres za jahto, potem v dres za tenis, v obleko k zajutrku itd. To je šlo od jutra do večera. Med tem, ko igram tenis s cesarjem, pa lahko iz njega izvabim vse mogoče politične ugodnosti in koncesije.

Viljem kot kapitalen lenuh

Od aprila do decembra 1901 je cesar Viljem neprestano potoval in se zabaval ter tekom devetih mesecev videl samo tri ministre. Guverner otrok se pritožuje, da se s cesarjem nikdar ne more pomeniti radi vzgoje princev. Leta 1910. piše grof Zedlitz: »Najbolj strašno je to, da zapušča cesarja delavnost od dne do dne«. Vstaja pozno, za trkuje ob devetih tri vrste gorkih jedi. Prav nerad posveča dve uri dopoldne za poročila in predavanja svojih ministrov. Ob 1. sledi kosilo. Ob 2. se odpelje na izprehod Nato pije čaj in se vleže. Zvečer ob 8. sledi večerja, ki traja navadno po tri ure. Okoli sebe je zbiral same prilizujence katerim je mogel pripovedovati svoje nesiane šale. Devet mesecev na leto je potoval, tri pa prebil pozimi v svojih gradovih, večinoma na lovih. Ko je tisti čas prevzel vodstvo vojnega kabineta Lyncker, mu je nekoč dejal cesar Viljem: »Kaj ne, dragi Lynckenr, ne samo suhoparna poročila! Semintja tudi kako veselo zgodbo!«

Oblega lizunov

Ludvik poroča, da je nemškega cesarja pokvarila v prvi vrsti oblega lizunov. Nobenemu cesarju niso dohajali toliki izrazi prilizovanja in hvalisanja kakor niemu, ki so tega vladarja seve popolnoma pokvarila Cesar Viljem je verjel vse. Najbolj so se mu prilizovali grofi in žlahtni plemiči. Princ Oahna je pri neki priliki naprosil cesarja, naj mu dovoli veliko »milost«, da nabavi svojim kravam enake nagobčnike, kakor so jih nosile krave v cesarskih hlevih.

Viljemovo farizejstvo

Najbolj je ugajalo cesarju Veljemu farizejstvo. Posebno rad je poslušal pridige dvornih kaplanov, ki so hvalili njegovo izredno nravnost in čistost, dasi je cesar Viljem živel vse prej kakor nravno! Kljub temu pa si je ta mož domišljal, da živi nravno... S posebno slastjo se je ta mož istočasno veselil z dvorskimi svojimi ljubicami, ki so nastopale v berlinski operi kot pevke. Enaki lizuni so bili tudi kancelarji. Grof Bülow je n. pr. nekje napisal: »Bil sem globoko ganjen, ko sem smel poljubiti roko in se mu zahvaliti za toliko milost!« Pet let pozneje je grof Bülow imenoval v neki knjigi cesarja Viljema — arbiter mundi. Ballin, nesrečni vodja severonemškega Lloydo je pristavil: »Bülow pokvarja cesarja, ker se mu stalno prilizuje in s tem popolnoma škoduje značaju cesarja«. Grof Bülowu so sledili ministri. Če so bili povabljeni na dvorsko večerjo, so se postavili v polkrogu in čakali na cesarja kot nekaki rekruti. Na stavljena vprašanja so odgovarjali suho, odrezno in vojaško. Pač strahotna slika o nemškem cesarju Viljemu...

× ***To je banket!*** Mestni magistrat londonski dela velike priprave za banket, ki se priredi dne 1. decembra v Guildhalli delegatom, ki so se udeležili locarnske konference. Guildhall ima za seboj staro tradicijo. Zadnji veliki banket, ki bi se dal primerjati s sedanjim locarnskim, je bil dne 18. junija 1814. Takrat so se zbrali princregent angleški, ruski car in pruski kralj in slavili zasedbo Pariza in Napoleonov poraz. Samo namizni okras so cenili takrat na 200 tisoč funtov. Skupnis troški banketa so znašali 20.038 funtov, od katerih jih je odpadlo 5000 za zidarje in tesarje, 3000 za kuharje in slaščičarje, 1600 pa na vino. Koliko so gospodje pojedli in popili drugih pijač nam naš vir ne ve povedati.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite edino le pri L. Baraga, Selenburgova ulica štev. 6 Telefon št. 980

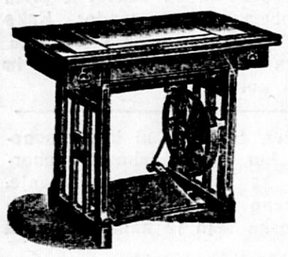

Edino najboljši šivalni stroji so le
Josip Petelinca
znamke **GRITZNER, ADLER, PHONIX** za rodbino, obrt in industrijo. — Posamezni deli za stroje in kolesa, Lamerz igle
Istotam najboljši švicarski pletilni stroji **DUBIED**
LJUBLJANA 164-L
blizu Prešernovega spomenika

Iv. BRUNCIC & Er. REBERNIK
pleskarja in ličarja
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se priporočata cenj. občinstvu. — Cene zmerne, postrežba točna. Triletna garancija. 161 L

Sukno in velour za plašče
Doubl za površne suknje
Kamgarn in modni ševijot
za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po zanesljivi nizki ceni priporoča občnoznana tvrdka
-- R. MIKLAUC, „Pri škofu, Ljubljana --
Zunanjim naročnikom se dopošljejo vzorci na zahtevo poštnine prosto. 185-L

Jedilno orodje
„BERNDORF“
iz čistega belega alpacca, tudi močno posrebreno se dobiva v vseh trgovinah s kuhinjskim orodjem in pri juvelirljih.
Skladišče
Berndorf, Maribor.
Tovarniška znamka „Medved na vsakem komadu.

Močni baržunasti klobuki
kakor tudi **FILCI** v vseh modnih barvah v veliki izbiri in po nizkih cenah
pri Minki Horvat, modistki, Ljubljana, Stari trg 21
Zalni klobuki vedno v zalogi.

Pletilka
dobro izurjena, išče stalno službo. — Ponudbe pod «Pletilka/1883» na upravo «Slov. Naroda».

Strojevodja
vpokojenec, močan in zdrav išče službo pri večjem obratu kot strojnik. — Ponudbe pod «Strojnik/1882» na upravo «Sl. Naroda».

Hiša s trgovino
na prometnem kraju blizu kolodvora na Gorenjskem — se radi družinskih razmer ugodno proda. — Dopisi pod «Hiša s trgovino/4033» na upravo «Slov. Naroda».

Violinski pouk
(temeljiti) — 20.— Din učna ura — daje Möller, Ljubljana, Krekov trg 7, II. nadstropje. 4141

Police
(štelaže) in pult za špecerijsko trgovino — takoj naprodaj. — Valvazorjev trg 7/II, levo, nasproti Križ. cerkve. 4143

Javna dražba.
Prostovoljna javna dražba pohištva in drugih predmetov se vrši dne 6. in 7. novembra 1925 na Starem trgu št. 28, I. nadstropje, ob 9. uri dopoldne. 4142

POZOR! POZOR!
Kislo zelje
prvovrstno in krompir — nudi na drobno in debelo po konkurenčni ceni — G. Erklavec, Novi Vodmat 3. 4044

Vajenca
s primerno šolsko izobrazbo sprejme špecerijska trgovina Franc Japelj, Šiška, Celovška cesta 43. 4156

Opremljena soba
z boljšo hrano, v sredini mesta — se po zmerni odda. — Naslov pove uprava «Sl. Nar.». 4153

Prodam
Trieder-Rodur 6 ×, lepega dobermana in 20 letnikov novo vezanega «Dom in sveta». — Ponudbe pod Trieder/4152 na upravo «Slovenskega Naroda».

Opremljeno sobo
lepo, zračno, s strogo posebnim vhodom, električno razsvetljavo in event. s hrano išče gospod za takoj. — Ponudbe pod «Lepa soba/4149» na upr. «Slov. Naroda».

Pisalni stroj
«Adler» dobro ohranjen, se takoj proda — Ponudbe pod «Adler/4150» na upravo «Slov. Nar.».

Francoščino
poučuje gospod; začetnike in druge. — Dopisi na upravo «Slov. Naroda» pod «Francoščina/4151».

Kontoristinja
vešča vseh pisarniških del, z večletno prakso, želi premeniti službo. — Cenj. dopisi naj se blagovolijo poslati na upravo «Slov. Naroda» pod «Kontoristinja/4124».

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6 — priporoča
želodčno tinkturo
katera krepča želodec in učinkuje odvajalno. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

Izvrsten akviziter (potnik)
ki je v Sloveniji pri krojačih dobro uveden, **se išče za prvorazredno trgovsko hišo za blagove.** Ponudbe pod „Za-6598“ na PUBLICITAS d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gundulićeva 11. 4144

ARGUS
ARGUS
je naš najboljši domači informacijski zavod ima v vseh mestih zanesljive poverjenike daje informacije o vsem, posebno pa še o imovnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnih oseb -ove informacije so točne, izčrpne in brze se nahaja v vuka Karadžića ul 11., Beograd -ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Vljudno!
Prijetna dolžnost me veže, da se vsem cenj. gostom, prijateljem in znancem, ki so me prijazno v času šestletnega bivanja v Celju blagovolili posečati, najiskreneje zahvaljujem za izkazano naklonjenost zahvaljujem in prosim, da me ohranijo v prijetnem spominu.
Celje, dne 1. novembra 1925.
Z odličnim spoštovanjem
Milan Martinović
zakupnik zdravilišnega doma v Rogaški Slatini in bivši hotelir v hotelu Union v Celju
4154

SALAMA
prvovrstna nova roba povsem zrela
se dobiva povsod
Prva hrvatska tovarna salame, sušenega mesa in masti
M. GAVRILOVICA sinovi d. d., Petrinja.
Generalno zastopstvo za Slovenijo:
R. BUNC IN DRUG, Ljubljana — Celje.
M.G.S 10 PETRINJA

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.